

ข่าวชุมชน

ปฏิรูปประเทศไทย ๑ ให้ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง

ฉบับที่ ๑๓๔ กันยายน-ตุลาคม ๒๕๕๔

โลกใบใหม่

ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

เศรษฐกิจและสังคม

ที่รายล้อมชุมชน

สภาองค์กรชุมชน
เสนอ ๕ แนวทางสำคัญ
มุ่งเป็นสภาแห่งความดี

วิทย์ชุมชนพึ่งตนเอง
ของคนจอมทอง

เผด็จการ
รถยนต์

ข่าวหอมมะลินิพนธ์ที่
บุญยอง

ภัยพิบัติจะกำหนดว่า เราจะจัดการชุมชนอย่างไร

มีการใช้แนวคิด ประสบการณ์ งบประมาณและความเพียรพยายามมากมายมหาศาลเพื่อพัฒนาชุมชนในมิติต่างๆ ในช่วง กึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ได้ผลบ้าง ไม่ได้ผลบ้างตามเหตุและปัจจัยต่างๆ การถกเถียงเรื่องแนวคิด (Approach) การพัฒนาในแวดวง นักพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมเป็นเรื่องปกติ ข้อถกเถียงเหล่านั้นหาข้อยุติด้วยการปฏิบัติการในชุมชน แนวคิดไหนใช้ได้ผลก็แพร่ขยาย ออกไป อันไหนใช้ไม่ได้ก็ค่อยๆ ล้มหายตายจากไป ถ้าเชื่อว่าเป้าหมายของการพัฒนาคือเงินตรา เราจะพัฒนาไปอีกแบบหนึ่ง ถ้าเชื่อว่า เงินทองคือมายา ข้าวปลาคือของจริง ก็จะพัฒนาไปอีกแบบหนึ่ง เชื่อเรื่องวัฒนธรรมชุมชนจะพัฒนาไปอีกแบบหนึ่ง ถ้าเชื่อเรื่องความ ทันสมัยก็จะพัฒนาไปอีกแบบหนึ่ง แนวคิดการพัฒนาจึงเป็นเรื่องสำคัญมากในงานพัฒนาสังคมเพราะมันจะกำหนดทิศทาง การพัฒนาทั้งหมดขององค์กร หน่วยงานและขบวนการพัฒนาทั้งหลาย

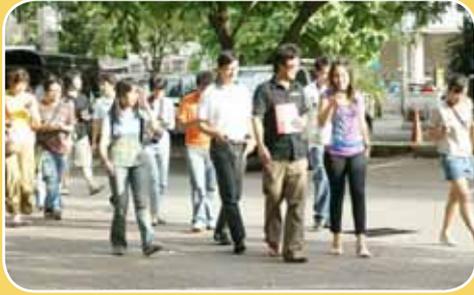
แต่แนวคิดทั้งหลายทั้งปวงกำลังจะไร้ความหมายเมื่อหลายพันตำบลมีน้ำท่วมขังปีละสองสามครั้ง เพราะดินฟ้าอากาศที่ แปรปรวน มีดินโคลนถล่มทั้งหมู่บ้าน นาข้าวนับล้านไร่จมอยู่ใต้น้ำ สวนผลไม้ สวนยางพาราถูกลากมากองอยู่เชิงเขา ไม่รู้จะจัดการ เรื่องกรรมสิทธิ์อย่างไร ในขณะที่แผ่นดินไหวรุนแรงมากกว่า ๖ ริกเตอร์ (สิ้นมิถุนายน ๒๕๕๗ เกิดจากแผ่นดินไหวขนาด ๙ ริกเตอร์) ซึ่งสามารถทำความเสียหายกับอาคารบ้านเรือนและชีวิต กำลังเกิดขึ้นทั่วโลกรอบๆ บ้านเราทุกสัปดาห์และจะมาถึงบ้านเราเมื่อไหร่ ก็ไม่รู้

นักพัฒนาทั้งหลายอาจจะถึงยุคที่จะยุติการถกเถียงเรื่องแนวคิดในการพัฒนา แต่เริ่มต้นด้วยคำถามใหม่ว่า เราจะอยู่กับภัย พิบัติได้อย่างไร การพัฒนาอย่างยั่งยืน เกษตรอินทรีย์ ป่าชุมชน สวัสดิการชุมชน การจัดการน้ำโดยชุมชน ฯลฯ จะมีความหมายอะไร ในเมื่อชุมชนเหล่านั้นจมอยู่ใต้น้ำหรือโดนโคลนถล่มทั้งหมู่บ้านและทุกคนต้องดิ้นรนเอาตัวรอด รวมทั้งนักพัฒนาด้วย

ภัยพิบัติในยุคนี้มีความแรง เร็ว กว้างขวาง ช้ำแล้วช้ำเล่า ผลกระทบอาจจะถึงขั้นที่เราเรียกว่าจะสูญเสียอารยธรรมนั้นเลย ที่เดียว ดังจะเห็นได้จากหลายต่อหลายชุมชนที่ถูกกวาดล้างจนไม่เหลือซากเดิมให้เห็นอีกต่อไป โบราณสถานที่มีอายุหลายร้อยปีนั้น เราจะสามารถปกป้องได้นานแค่ไหน เราจะเอาเงินจากไหนมาจ่ายค่าเสียหายที่กว้างขวาง รุนแรงและช้ำแล้วช้ำเล่าเหล่านี้ได้ สุดท้ายแล้วรัฐบาลจะล้มละลายเพราะภัยพิบัติดังที่อบต.หลายแห่งเริ่มเข้าสู่สถานะนี้แล้วในปัจจุบัน และการบริจาคช่วยกันและกันก็ไม่มี ความหมาย เพราะสุดท้ายแล้วจะไม่มีใครช่วยใครได้

นักพัฒนาชุมชนทั้งหลายต้องเปลี่ยนคำถามพื้นฐานในการพัฒนาใหม่เป็นว่า ชุมชนจะอยู่รอดจากภัยพิบัติด้วยตนเองได้ อย่างไร และค้นหาคำตอบนั้นที่ละชุมชน..ที่ละชุมชน..อย่างเร่งด่วน

สารบัญ

เสียงจากเจ้าของอำนาจอธิปไตย ๔-๕

- คนไทยร้อยละ ๘๓ ต้องการให้รัฐบาลแก้ปัญหาเสพติด
- คนไทย ๖๔% บอก ยอมให้รัฐบาลโกง ถ้าตนเองได้ประโยชน์ด้วย กลุ่มไม่เห็นด้วย เสนอยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง
- ประชาชน ๖๑% ไม่เห็นด้วยให้ป้อนถูกกฎหมาย

๖-๑๘ เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โลกใบใหม่ ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่รายล้อมชุมชน

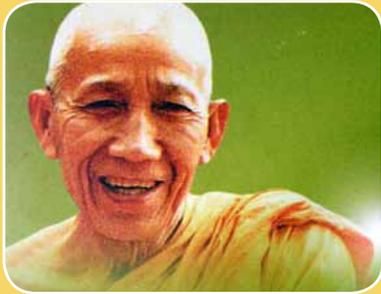

วิทยุชุมชน ๑๕

- วิทยุชุมชนพึ่งตนเองของคนจอมทอง

๒๐-๒๑ ธุรกิจชุมชน ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่บุหยอง

คนคิดคม ๒๒-๒๓

- ความโลภ ความโกรธ ความหลง ไม่มี
- ประชาธิปไตยระดับชาติ ท้องถิ่นและชุมชน
- เราตัวอ่อนปวกเปียกหมด.....เพื่อความเจริญ
- สิ่งบันทึกความจริง ไม่ใช่ตัวความจริง

๒๕-๓๓ ข่าวชุมชน

- สวัสดิการชุมชน
- ที่อยู่อาศัย
- สภาองค์กรชุมชน

รายงานโครงการพัฒนา ๒๔

- โครงการบ้านมั่นคง
- โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน
- โครงการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินโดยชุมชน (ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้)

๓๔-๓๕ มองให้ลึกนึ้ให้กว้าง

- เเผด็จการรถยนต์

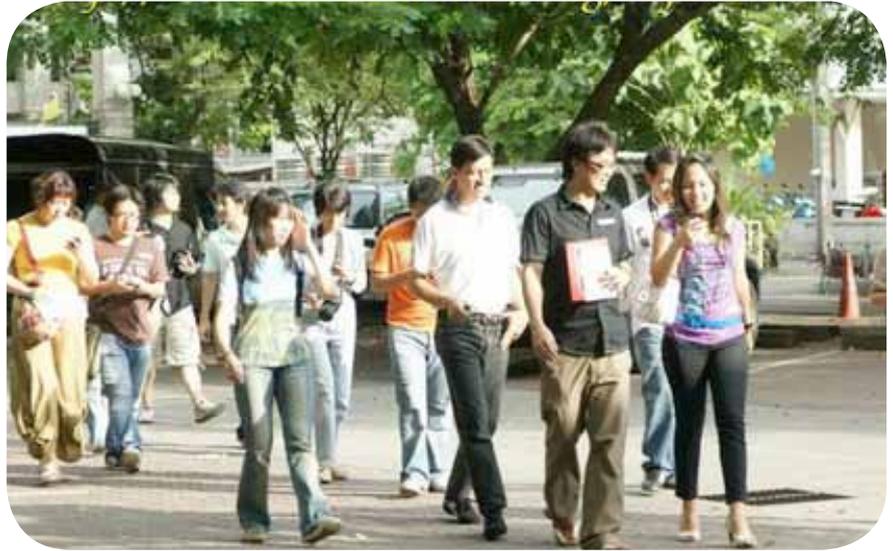
คนไทยร้อยละ ๘๓ ต้องการให้รัฐบาลแก้ปัญหา ยาเสพติด

สำ นักงานสถิติแห่งชาติ สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ (๑๐,๘๐๐ ตัวอย่าง) ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ เกี่ยวกับปัญหาสังคมที่ต้องการให้รัฐบาลแก้ไขอย่างเร่งด่วน พบว่า ประชาชนต้องการให้แก้ไขปัญหายาเสพติดมากที่สุด ร้อยละ ๘๓ รองลงไปคือเรื่องคอร์รัปชัน ๕๖% อาชญากรรม ๓๓% อบายมุข (การพนัน หวยใต้ดิน ฯลฯ) ๒๕% การประทุพผิตทางเพศ/การมั่วสุมทางเพศ ๒๕% ผู้มีอิทธิพล ๒๒% และต้องการให้แก้ปัญหาคารกพวกตีกันของเยาวชน ๑๒% และร้อยละ ๗ ต้องการให้แก้ปัญหาคารทำร้ายสตรีและเด็ก ■

คนไทย ๖๕% บอก ยอมให้รัฐบาลโกง ถ้าตนเองได้ประโยชน์ด้วย กลุ่มไม่เห็นด้วย เสนอยึดทรัพย์คนที่เกี่ยวข้อง

ศ นย์วิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ สำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ ๑๗ จังหวัด (๒,๒๕๙ ตัวอย่าง) เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา เรื่องความต้องการของประชาชนต่อรัฐบาลชุดใหม่ ในการสร้างชาติโปร่งใส สร้างไทยชื่อตรง พบความจริงที่ตกใจจำนวนมาก

ผู้วิจัยใช้คำถามว่า “ถ้ารัฐบาลทุจริตคอร์รัปชันแล้วทำให้ประเทศชาติรุ่งเรือง ประชาชนกินดีอยู่ดี ตนเองได้รับประโยชน์ด้วย” ประชาชนจะยอมรับได้หรือไม่? ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ของอาชีพและการศึกษา ต่างก็ยอมรับได้ โดยชายร้อยละ ๖๓.๔ และหญิงร้อยละ ๖๕.๔ ที่ยอมรับได้ และที่น่าเป็นห่วงคือร้อยละ ๗๑.๐ ของกลุ่มเยาวชนอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี และร้อยละ ๗๐.๕ ของผู้มีอายุ ๒๐ - ๒๙ ปี ต่างก็ยอมรับได้ถ้ารัฐบาลทุจริตคอร์รัปชัน

แล้วพวกเด็กและเยาวชนได้รับประโยชน์ด้วย ในขณะที่ ร้อยละ ๖๓.๒ ของผู้มีอายุ ๓๐ - ๓๙ ปี ร้อยละ ๖๓.๖ ของผู้มีอายุ ๔๐ - ๔๙ ปี และร้อยละ ๖๑.๗ ของผู้มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป คิดว่ายอมรับได้เช่นกัน ถ้ารัฐบาลทุจริตคอร์รัปชันแล้วตนเองได้รับประโยชน์ด้วย

นอกจากนี้ คนยังมีรายได้สูงกลับ มีสัดส่วนของจำนวนผู้ยอมรับได้ ถ้ารัฐบาลทุจริตคอร์รัปชั่นแล้วตนเองได้รับประโยชน์ด้วยโดยพบว่า ร้อยละ ๖๔.๐ ของผู้มีรายได้ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ยอมรับได้ในขณะที่ ร้อยละ ๗๑.๐ ของผู้มีรายได้มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน ยอมรับได้ เช่นกันเมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่ากลุ่มนักเรียน นักศึกษา ร้อยละ ๗๒.๓ ยอมรับได้ ถ้ารัฐบาลทุจริต คอร์รัปชั่นแล้วทำให้ประเทศชาติรุ่งเรือง ประชาชนกินดีอยู่ดี ตนเองได้รับประโยชน์ด้วย โดยรองลงมาคือ พ่อค้า กลุ่มนักธุรกิจ ผู้ประกอบการส่วนตัว ร้อยละ ๖๗.๐ พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ ๖๔.๙ กลุ่มเกษตรกรและผู้ใช้แรงงานทั่วไป ร้อยละ ๕๖.๔ และที่น่าพิจารณาคือ กลุ่มข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ครึ่งต่อครึ่ง คือร้อยละ ๕๐.๙ ที่ยอมรับได้ถ้ารัฐบาลทุจริตคอร์รัปชั่นแล้วทำให้ประเทศชาติรุ่งเรือง ประชาชนกินดีอยู่ดีตนเองได้รับประโยชน์ด้วย และ

เมื่อจำแนกระดับการศึกษา ก็ยังพบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามไม่ว่า จะสำเร็จการศึกษาระดับใดก็ยอมรับได้ ถ้ารัฐบาลทุจริตคอร์รัปชั่นแล้วตนเองได้รับประโยชน์ด้วย โดยร้อยละ ๖๖.๗ ของผู้สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และ ร้อยละ ๕๘.๔ ของผู้สำเร็จการศึกษา ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปยอมรับได้ ถ้า รัฐบาลทุจริตคอร์รัปชั่นแล้วตนเองได้ผล ประโยชน์ด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์แนวคิด ของ “กลุ่มต่อต้านคอร์รัปชั่นในทุกกรณี” คือกลุ่มที่ยอมรับไม่ได้ ถึงแม้รัฐบาลจะ ทำให้ประเทศชาติรุ่งเรือง ตนเองได้รับผล ประโยชน์ด้วย แต่รัฐบาลทุจริตคอร์รัปชั่น ร้อยละ ๘๗.๕ ของกลุ่มต่อต้านคอร์รัปชั่น

ในทุกกรณี ระบุให้เพิ่มโทษ ยึดทรัพย์สิน นักการเมือง ข้าราชการ และของเครือญาติที่รู้เห็นเป็นใจทุจริตคอร์รัปชั่น รองลงมาคือร้อยละ ๘๗.๐ ระบุให้ลงโทษทั้ง ผู้ให้และผู้รับร้อยละ ๘๕.๖ เสนอยกเลิก การ “อภัยโทษ” ต่อนักการเมืองและ ข้าราชการที่ต้องโทษทุจริตคอร์รัปชั่น ร้อยละ ๘๔.๒ ระบุไม่ต้องให้ออกส นักการเมือง และข้าราชการที่ถูกตัดสิน ลงโทษกลับเข้ามามีอำนาจอีก ร้อยละ ๗๓.๓ ให้ประกาศบัญชีการใช้จ่ายของ หน่วยงานรัฐต่อสาธารณชนผ่านสื่อต่างๆ ร้อยละ ๖๗.๕ ตั้งคณะกรรมการรับเรื่อง รวบรวมทุกข้ออิสระภายนอก กระทรวง หรือหน่วยงานของรัฐ (ไม่ให้ตรวจสอบ กันเองภายในเท่านั้น) ร้อยละ ๖๒.๗ ระบุ ต้องปลูกจิตสำนึก สร้างความตระหนัก ให้ประชาชนเห็นผลร้ายของการทุจริต คอร์รัปชั่น ร้อยละ ๖๑.๘ เปิดเผยที่มา ที่ไปของการใช้ เงินค่าปรับต่างๆ ให้ สาธารณชนรับรู้รับทราบ ■

ประชาชน ๖๑% ไม่เห็นด้วย ให้บ่อนถูกกฎหมาย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) สํารวจ ความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศเมื่อเดือน กันยายน ๒๕๕๔ (๑,๒๙๐ ตัวอย่าง) เกี่ยวกับบ่อนการพนัน หลังเกิดเรื่องแฉกันในสภาเกี่ยวกับเรื่องบ่อนการพนันกลาง กรุงเทพมหานคร

ประชาชนร้อยละ ๒๓ บอกว่าพบเห็นบ่อนพนันอยู่ใน บริเวณที่อยู่อาศัยของตนหรือชุมชนใกล้เคียง แต่ร้อยละ ๘๙ บอกว่าตนเองไม่เคยเข้าไปเล่น ในขณะที่ร้อยละ ๔ บอกว่า เคยเข้าไปเล่นเป็นครั้งคราว เมื่อผู้วิจัยถามว่าเห็นด้วยหรือไม่ที่จะให้มีบ่อนการพนันอย่างถูกกฎหมาย ประชาชนร้อยละ ๖๑ ไม่เห็นด้วย เพราะจะเป็นการมอมเมาสังคม แต่ก็มีถึงร้อยละ ๓๑ ที่เห็นด้วย บอกว่าเงินทองจะได้ไม่ไหลออกนอกประเทศ และแก้ปัญหาได้มากขึ้น

ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๓๙ บอกว่า ปัญหาหลักในการปราบปรามบ่อนคือการที่เจ้าหน้าที่รับสินบน และส่วย ในขณะที่ร้อยละ ๒๗ บอกว่าเจ้าของบ่อนเป็นผู้มี อิทธิพล อย่างไรก็ตามคนร้อยละ ๓๓ เชื่อว่าสามารถจัดการ เรื่องนี้ได้ถ้าดำเนินการอย่างจริงจัง ในขณะที่ร้อยละ ๒๖ ไม่มี ความหวัง เห็นว่าไม่สามารถปราบปรามได้หรือปราบปรามได้ ยากมากเพราะเจ้าหน้าที่และผู้มีอิทธิพลดังกล่าวแล้ว ■

โลกใบใหม่

ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่รายล้อมชุมชน

รุ่งโรจน์ เพชรบูรณิน สุธิดา บัวสุขเกษม ดวงใจ ดวงจันทร์โชติ : รายงาน
สมพล โชคดีศรีสวัสดิ์ : ภาพ

โลกและประเทศไทยกำลังเปลี่ยนแปลงไปในทุกมิติอย่างรวดเร็วในทุกปริมณฑล นักวิชาการ นักปฏิบัติการ นักพัฒนาและผู้นำในสังคมไทยคิดเห็นอย่างไรกับการเปลี่ยนแปลงที่ว่่านี้ “ข่าวชุมชน” รวบรวมความเห็นของผู้นำทางสังคมระดับประเทศซึ่งเสนอ ในงานฝึกอบรมผู้นำชุมชนของมูลนิธิริสสัมมาชีพและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ และในเวทีสมัชชาองค์กรชุมชน เมื่อต้นเดือนกันยายนที่ผ่านมามานำเสนอ

สถาบันและวิธีคิดแบบเดิมๆ กำลังถูกท้าทาย

ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ ผู้อำนวยการ Sasin Institute for Global Affairs (SIGA) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า โลกแบบเดิมที่เรารู้จักกันมานาน มีโครงสร้างแบบพีระมิดจากบนลงล่าง ชัดเจนตามแนวคิดของรัฐชาติต่างคนต่างอยู่เป็นสถาบัน มีแนวการบังคับบัญชาของตัวเอง เปรียบดังของแข็งที่มีโครงสร้างของโมเลกุลตายตัว กาลข้างหน้าโลกจะเผชิญกับปัญหาประชากร ต่อไปชุมชนเมืองจะขยายตัวมากขึ้นเรื่อยๆ เมืองที่คนเกิน ๑๐ ล้านคนจะมากขึ้นเรื่อยๆ ในด้านภูมิรัฐศาสตร์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศระหว่างอเมริกากับรัสเซีย โลกเปลี่ยนจากโลกสองขั้วกลายเป็นโลกหลายขั้ว หรือโลกไร้ขั้ว รัฐต่อรัฐมีความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ภาคพลเมืองภาคประชาสังคมเริ่มมีพลังมากขึ้น มีการ

ขับเคลื่อนทางสังคมเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐ พลังประชาสังคมเริ่มใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนั้นยังมีความเคลื่อนไหวใต้ดิน เช่น การก่อการร้าย โจรสลัดโซมาเลีย กองกำลังอิสระ เรื่องยาเสพติด ซึ่งอนาคตจะมีเรื่องร้ายๆ เกิดขึ้นอีกมาก

ดร.สุวิทย์ ให้ข้อมูลต่อว่า โลกที่เปลี่ยนแปลงไป จากที่คงที่ไปสู่โลกที่เลื่อนไหล กำลังทำลายตัวเองลง สภาวะของแข็งเดิมเริ่มหลอมละลายเหมือนชีสที่อ่อนตัว โครงสร้างตายตัวที่มีมาแต่เดิมเริ่มกลายเป็นความสัมพันธ์แบบเครือข่ายที่ไม่เสถียร ไม่ชัดเจน และปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “Liquid Modernity” หรือ “โลกที่เลื่อนไหล” การบริหารอยู่บนความไม่แน่นอน มีความเสี่ยง อีกทั้งภัยคุกคามทางธรรมชาติ เราจะรับมือสิ่งที่เกินตัวเราได้อย่างไร เรากำลังอยู่ในโลกที่ไร้สมดุล ทั้งสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ใครที่ทำมลภาวะเกิดขึ้นชุมชนหนึ่ง แต่ผลกระทบเกิดกับอีกหลายชุมชน เรื่องของคน จากนี้ไป การขาดแคลนอาหาร น้ำ อย่างรุนแรง เราขาดแคลนแรงงาน การบริหารเรื่องคน ทำอย่างไรให้คนในชุมชนมีทักษะมากขึ้น เราจะรับมือได้อย่างไร โจทย์ที่ท้าทายผู้นำ ขบวนการองค์กรชุมชน เราจะเตรียมพร้อมสำหรับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังก่อตัวขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ครั้งนี้อย่างไร

นอกจากนี้ ในยุค “โลกเลื่อนไหล” สถาบันและวิธีคิดแบบเดิมๆ กำลังถูกท้าทายอย่างหนักในทุกมิติ ทั้งเชิงสถานที่ เวลา ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความน่าเชื่อถือในการทำธุรกิจ แนวคิดทางเศรษฐกิจและการเมือง วิถีชีวิตวัฒนธรรม หรือแม้กระทั่ง “วิทยาศาสตร์” ซึ่งเป็นเสาหลักสำคัญในโลกยุคใหม่ ก็เริ่มสั่นคลอน เนื่องจาก

ใช้อธิบายปรากฏการณ์หลายอย่างที่เกิดขึ้นในโลกที่เหลื่อมซ้อนทับ กัน (synchronicity) ไม่ได้แล้ว โครงสร้างความสัมพันธ์แบบใหม่ถือเป็นทั้งวิกฤตและโอกาสของมนุษยชาติ การเติบโตของภูมิภาคเกิดใหม่ เช่น จีน อินเดีย แอฟริกา ถือเป็นโอกาสในการขยายตลาดของประเทศไทย แต่ก็ต้องไม่ลืม

ว่าเราต้องเผชิญกับภัยคุกคามใหม่ๆ เช่น ปัญหาการก่อการร้าย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาโรคระบาดชนิดใหม่ๆ ด้วยเช่นกัน

ดร.สุวิทย์ตั้งคำถามต่อไปว่า “เราจะอยู่อย่างไรในโลกใหม่” ที่สับสนวุ่นวาย ไร้ระเบียบ และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา คำตอบก็คือสร้างจุดสมดุลใหม่ขึ้นมาบนโลกที่เปลี่ยนแปลงนี้ เพียงแต่ในการปฏิบัติจริงไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะต้องทบทวนกรอบวิธีคิดเดิมในทุกๆ เรื่องว่ายังสามารถใช้งานได้อยู่หรือไม่ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ■

รศ.ดร.นงศักดิ์ เพ็ชรประเสริฐ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาฯ กล่าวในเวทีอภิปราย "เมื่อโลกไม่ใช่ใบเดิม เริ่มเปิดเทอมการเปลี่ยนแปลงสังคมโดยกระบวนองค์กรชุมชน" โดยระบุว่า โลกกำลังเกิดวิกฤต ๔ ด้าน หรือจะเรียกว่า ๔E วิกฤตที่ ๑ Economic crisis วิกฤตทางเศรษฐกิจเดิมเรามีความเชื่อที่ว่าเสรีนั่นดีที่สุด แต่ปัจจุบันความศักดิ์สิทธิ์เริ่มคลาย เราต้องหันมาพัฒนาตลาดภายใน คือคนมีเงินซื้อของคือตลาด ตลาดอยู่ได้ด้วยการบินเอกชน เงินที่ใช้ซื้อของมาจากค่าจ้างบ้านาญคนแก่และภาคเกษตร ครอบครัวเกษตรกรปัจจุบันรายได้ กว่า ๗๐ เปอร์เซ็นต์มาจากนอกบ้าน

สี่วิกฤตที่กำลังมาถึง

รายได้ส่วนใหญ่มาจากนอกภาคเกษตร

วิกฤตที่ ๒ Envelopment Crisis วิกฤตสิ่งแวดล้อม การขาดแคลนแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ ก็เป็นวิกฤตทางสิ่งแวดล้อมที่สำคัญไม่น้อยกว่า น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ปัจจุบันประเทศไทยๆ กำลังมองหาที่ดินมาเป็นตัวค้ำประกันเงิน อนาคตที่ดินจะถูกกวาดเข้าไปสู่มือนายทุน

วิกฤตที่ ๓ Energy Crisis วิกฤตพลังงานที่กำลังขาดแคลน เราจึงมีการส่งเสริมการปลูกพืชพลังงานต่างๆ แต่ควรระวังดุลยภาพ และพลังงานจากอาหารเป็นพลังงานที่สำคัญ กว่าพลังงานจากน้ำมัน

และวิกฤตที่ ๔ Elder People Crisis วิกฤตประชากรสูงอายุ เด็กเกิดใหม่เกิดขึ้นมาไม่ทัน ทำให้ประเทศเริ่มขาดแคลนแรงงานจึงต้องมีการใช้แรงงานต่างด้าว จากเดิมที่คนวัยแรงงานมีปีละ ๑,๕๐๐,๐๐๐ ปัจจุบันเหลือเพียง ๗๐๐,๐๐๐ เท่านั้น ซึ่งปัญหาหลักของสังคม คือความไม่เป็นธรรม อันนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำในด้านต่างๆ ทั้งรายได้

โอกาส เราไม่สามารถแก้ได้พร้อมกัน คณะปฏิรูปได้สรุปว่าสิ่งแรกที่ต้องทำ คือการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจใหม่ ของรัฐและทุน เราต้องให้ประชาชนคนเล็กคนน้อยมีอำนาจต่อสู้กับรัฐ และทุน ■

จะอยู่รอดต้องอยู่รวม

ดร.วีระศักดิ์ โควสุรัตน์ ผอ.สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา กล่าวว่า กว่า ๖๐ ปี ของจุดเริ่มต้นในการเปิดเสรีทางการค้า จนถึงวิกฤตต้มยำกุ้งที่สถาบันการเงินไทยถูกปิดไป ๕๐ กว่าองค์กร วันนั้น IMF บอกว่าสถาบันการเงินของไทยขาดธรรมาภิบาล รัฐไม่ควรอุ้มเข้าช่วยเหลือ แต่พอเกิดวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ที่อเมริกา เป็นเพราะสถาบันทางการเงินขาดธรรมาภิบาลทำให้รัฐบาลต้องเข้าอุ้ม เรื่องนี้กลายเป็น ๒ มาตรฐาน กระแสทุนที่กำลังเข้ามาอาเซียน

กำลังจะเปิดประชุมชุมชนจะรับมืออย่างไร ในอนาคตเราต้องมีการร่วมมือระหว่างประเทศมากขึ้น อย่างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะเริ่มในปี ๒๕๕๘ อนาคตการเดินทางไปต่างประเทศเหมือนกับการเดินทางต่างจังหวัด และจะไม่มีมีการเก็บภาษีแน่นอนจะกระทบกับชุมชนในเส้นทางการเชื่อมต่อภูมิภาคเพื่อขนถ่ายสินค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งสารเคมี ขยะสารพิษ ฯลฯ ทุนโลกกำลังสนใจมาลงที่เอเชีย คือ จีน และอาเซียน วันนี้ทุนโลกที่กำลังมา มีขนาดมหึมา และความ

เปลี่ยนแปลงอีกเรื่องที่สำคัญ คือเรื่องกำลังของพลเมือง Civilian power การสนับสนุนภาคพลเมือง ใช้วัฒนธรรมเป็นตัวนำ ซึ่งเรื่องนี้ผู้นำของโลกเห็นความสำคัญของคน และวัฒนธรรม และในการเคลื่อนไหวของชุมชนท้องถิ่นเราต้องมี

รัฐต้องเล็ก ประชาอาสาต้องใหญ่ ประเทศไทยถึงจะไปรอด

อ.แก้วสรร อติโพธิ อดีตคณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ (คตส.) กล่าวบรรยายพิเศษหัวข้อ “โครงสร้างอำนาจอธิปไตย และพัฒนาการทางการเมืองไทย” ซึ่งสังคมไทยต้องกระจายอำนาจทำให้รัฐเล็กลง และเพิ่มบทบาทประชาอาสาให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น สังคมไทยถึงจะไปรอด

เราอยู่ในปริณทณที่ทับซ้อน ทั้งความเป็นปัจเจก ส่วนรวม ชุมชน สังคม และรัฐ สำหรับแดนชีวิตของคนรวมตัวโดยสมัครใจ ร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคมเป็นประชาธิปไตยปรึกษาหารือ แล้วชีวิตของประชาชนอาสา ควรจะอะไรเกี่ยวกับรัฐบ้าง อย่างแรกใช้หรือไม่ที่รัฐรังแกเรา และใช้หรือไม่เราได้ประโยชน์จากรัฐ และใช้หรือไม่เราร่วมมือกับรัฐบ้าง ปัญหาคือเรื่องขนาดของรัฐไทยที่ใหญ่ และการกระจุกตัวของอำนาจที่รวมศูนย์ การตัดสินใจในส่วนกลางแทบทุกเรื่อง แทนที่รัฐต้องคิดเรื่องในระดับประเทศ

การกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น ลดอำนาจรัฐเพิ่มอำนาจให้ประชาชน ต้องทำให้รัฐเล็กลง ว่าแต่เรื่องส่วนรวมไม่ใช่ว่าราชการจังหวัดและกลไกราชการในท้องถิ่น ควรจะมีราชการจังหวัดอีกไหม トラบไคที่เราไม่สามารถให้อำนาจ

อยู่ในพื้นที่ ควบคุม ตรวจสอบได้ จะทำให้อำนาจรัฐแข็งแกร่งมาก กระจ่างมาก ถ้ารัฐแข็งแกร่งภาคประชาชนจะอ่อน ประชาอาสาจะไม่เกิดขึ้น

ในโครงสร้างอำนาจอธิปไตยที่เป็นอยู่ ผมเสนอว่าเริ่มปฏิรูปจากกรุงเทพฯ ให้กองบัญชาการตำรวจนครบาลขึ้นสังกัดอยู่กับกรุงเทพมหานคร รถเมล์ รถไฟฟ้า โรงเรียน ให้สังกัดกรุงเทพมหานคร เพราะภารกิจทุกอย่างไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้ส่วนกลาง อำนาจสาระสำคัญของรัฐในทางรัฐธรรมนูญ ภารกิจด้านต่างๆ นั้นท้องถิ่นสามารถทำได้ทั้งสิ้น

การทำรัฐให้เล็กลง กระจายตัว ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ ปัญหาคือการกระจายภารกิจ อำนาจรัฐเป็นหนึ่งเดียว อย่างเรื่องการจัดการขยะ การเก็บเป็นของ อบต. แต่ที่รวมกลบฝังเป็นบพของ อบจ. บ้านเมืองไม่ได้แบ่งตามพื้นที่ แต่แบ่งตามงาน จะทำให้ความรับผิดชอบมีความลดหล่น ตรวจสอบได้

ทำอย่างไรรัฐจะไม่อยู่ห่างไกล ไกลมือ การกระจายจะทำให้บ้านเมืองแข็งแรง เหมือนกระจกบานใหญ่บานเดียว แต่ถ้ามีช่องถ้าแตกก็เพียงช่องเดียว ทำให้กระจกมีโครง ทำให้เล็ก ใสโครงให้แน่น จะอยู่ร่วมด้วยไม่ลำบาก ถ้าท่านอยู่ในปริณทณของประชาอาสา ต้องทำ

สเกลอำนาจที่เหลือเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาอาสาในอำนาจรัฐ จัดโครงสร้างให้เหมาะสม จัดช่องทางให้เหมาะสมในการมีส่วนร่วม เพาะประชาอาสาให้เข้มแข็งขึ้น ทำรัฐให้เล็กลง สร้างช่องทางเข้าไปมีส่วนร่วม

บุกเบิกประชาอาสา วิสาหกิจชุมชน สร้างกฎหมาย กฎเกณฑ์ ออกมาให้ได้ การมีส่วนร่วมด้านหนึ่งคือการ outsource และอีกด้านหนึ่งคือการประชาพิจารณ์ ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น คือการให้ข้อเสนอของรัฐถูกสอบวิทยานิพนธ์ ที่มีการไต่รถาม ค้นหาเหตุและผล รัฐเป็นเพียงคนจัดการประโยชน์สาธารณะ เรามีสิทธิที่จะฟ้องศาล หากรัฐละเมิดกฎหมายฟ้องในนามพลเมือง

โครงสร้างการเมืองการปกครองในการใช้สิทธิมีโครงสร้างที่รองรับเพียงพอ หากจะดำเนินการอย่างโรดมพร้อม จะเข้าช่วยเหลือ ติดอาวุธทางกฎหมาย อย่างทอทั้งอาวุธตัวนี้ ■

การเชื่อมข้ามประเทศ ซึ่งเราสามารถเชื่อมโยงกับโลกได้ทางอินเทอร์เน็ต

ผมเชื่อมั่นพลังของภาคประชาสังคมถ้ากระบวนการรวมกลุ่มในพื้นที่ไม่พอก็ไปรวมกับพื้นที่อื่นๆ เรียนรู้จากประสบการณ์การต่อสู้ของชาวบ้าน กระบวนการออมทรัพย์ ในไม่ช้านี้เรื่องสวัสดิการชุมชนจะเป็นทิศทางสำคัญ เพราะสถาบันการเงินเกิดปัญหา รัฐต้องให้ความสำคัญกับองค์กรการเงินของ

ชุมชนการที่ชุมชนยื่นหยัดได้เพราะการออม ภูมิใจในสิ่งที่ชุมชนมี เชื่อมั่น ภูมิใจปัญหาเหล่านี้จะทำให้ชุมชนอยู่รอด ทุนสอนให้อยู่รอด แต่ชุมชนจะไปได้ต้องอยู่ร่วม พี่ชอิมถัง (พี่ชพลังงาน) แม้จะทำให้มีรายได้ที่ดี แต่มีความเสี่ยงในอนาคต แต่ถ้าปลูกพี่ชอิมทออง จะทำให้เกิดการรักษาที่ดิน รักษาแหล่งน้ำ รักษาภูมิปัญญา จะทำให้เราไปรอด ■

คอร์รัปชันปีละ ๒ แสนล้านบาท

รศ.ดร.สังสิต พิริยธรรค์ รองประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กล่าวในหัวข้อ “โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทย” โดยกล่าวว่า ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้นประกอบด้วยภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมการค้าและบริการ ในระบบกับนอกระบบ เศรษฐกิจไทย GDP เมื่อปี ๒๕๐๔ - ปัจจุบัน มีอัตราการเติบโตของภาคเกษตรโดยเฉลี่ย ๒.๗๒ นอกภาคเกษตรเติบโต ๖.๘๓ เติบโตเร็วกว่าโดยประมาณ ๒.๕ เท่า

มูลค่านอกภาคเกษตรเติบโตมาโดยตลอด แต่ภาคการเกษตรลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็นภาคที่มีความไม่แน่นอนสูงมาก มีความผันผวนมาก ภาคเกษตรแบ่งเป็นส่วนธุรกิจ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าการเกษตร ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากภาคการเมืองที่มองเกษตรเป็นฐานของการเลือกตั้ง นโยบายต่างๆ ที่ออกมาจึงไม่ค่อยมีความยั่งยืน เพราะคนกำหนดนโยบายเป็นคนที่มาจากกลุ่มธุรกิจผูกขาด หรือกลุ่มผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ภายหลังจากการเลือกตั้งภาคการเกษตรจะมีปัญหาต่อไป เพราะคนที่มาบริหารไม่ได้คิดที่จะเข้ามาแก้ปัญหาอย่างจริงจังขาดความต่อเนื่องในเชิงนโยบาย

รศ.ดร.สังสิตให้ข้อมูลต่อว่า การคอร์รัปชันของไทยนั้น ส่วนแบ่งจะตกอยู่ที่นักการเมือง ๕๐% ข้าราชการ ๑๐ - ๒๐% นักธุรกิจเอากำไรอีก ๓๐% ที่เหลือคือสิ่งที่ตกถึงชาวบ้าน ในหนึ่งปีเงินที่หายไปจากการจัดซื้อจัดจ้างจะสูญไปปีละประมาณ ๒ แสนล้านบาท

ส่วนเศรษฐกิจนอกระบบของไทย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่ผ่านมาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างมาก ก่อนการเปลี่ยนแปลงในเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ ทำให้เกิดกลุ่มคนกลุ่มใหม่ที่ใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ นอกภาคเกษตรเติบโตมากขึ้นเรื่อยๆ ในภาคการค้าบริการ และเริ่มมีบทบาท ๓๐-๔๐ ปีที่ผ่านมาคนชั้นกลาง ประกอบกับการปรับตัวของระบบราชการไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ทำให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นไม่เร็ว

ในขณะที่แนวความคิดเสรีนิยมยังไปได้ไม่ไกล ธุรกิจ

สีเทายังเป็นเรื่องปกติของสังคมไทย ระบบกฎหมายทางเศรษฐกิจยังไม่เปลี่ยนแปลง ประชาธิปไตยต้องคำนึงถึงด้านเศรษฐกิจที่ต้องปล่อยให้มีการแข่งขันอย่างเสรี เช่น ในทางการเมือง ความเอื้อเอียงของหน่วยงานรัฐเกิดขึ้นเสมอ

แนวความคิดประชาธิปไตยเกิดขึ้นในสังคมไทยมานานมาก ความขัดแย้งในสังคมไทยเป็นความขัดแย้งของชนชั้นนำ ระหว่างกลุ่มทุนกับกลุ่มทุนใหม่ ถ้าจัดการไม่ดีความขัดแย้งอาจยืดเยื้อเป็นสิบๆ ปี กว่าความปรองดองจะเกิดขึ้น

ซึ่งมีเรื่องที่ต้องช่วยกันขบคิดต่อว่า ๑) การบริหารจัดการแหล่งน้ำในภาคเกษตรรัฐและสังคมมองอย่างไร ๒) จะเอาปุ๋ยเคมีหรืออินทรีย์ต้องพูดกันให้ชัด ๓) การเชื่อมต่อของรัฐบาลกับภาคประชาชนที่ทำงานร่วมกับกลุ่มคนด้อยโอกาส ทิศทางในอนาคตที่รัฐบาลกับองค์กรภาคประชาชนต้องสื่อสารถึงกันตลอดเวลา ๔) เรื่องระบบประกันสังคมต้องทำ โดยมีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ๕) เรื่องสินเชื่อ ที่ปราศจากการค้ำกำไร ทั้งในภาคเกษตรและกลุ่มคนจนในเมือง ที่ต้องให้คนจนพื้นตัวและกลับเข้าสู่ระบบได้อย่างมีศักดิ์ศรี

ภายใต้โครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบนี้ ภาคประชาชนต้องทำให้ทุนนิยมมีความเป็นมนุษย์มากขึ้น เพราะอย่างไรไม่ว่าพรรคการเมืองไหนที่เข้ามาบริหารก็ต้องมุ่งไปทางทุนนิยมเสรีมากขึ้น ■

การเมืองปกปิดจะมีแต่เรื่องคอร์รัปชัน

ดร.จรัส สุวรรณมาลา อดีตคณบดี คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวบรรยายในหัวข้อ “การเมืองไทยในสถานการณ์ปฏิรูป” ระบุการเมืองไทยเป็นระบบผูกขาด ปกปิด และมุ่งแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวอย่างเข้มข้นมากขึ้นทุกวัน การเลือกตั้งไม่ได้ทำให้การเมืองเปิดกว้างและลดการผูกขาดลงได้ เลือกตั้งที่ไร ได้นักการเมืองหน้าเดิมๆ หรือหน้าใหม่ แต่ตระกูลเดิมๆ เพียงสิบกว่าตระกูล เพิ่มจำนวนขึ้นทุกวัน เสนอให้ประชาชนควรช่วยกันจับตาตรวจสอบนักการเมือง ประชาชนเราต้องรู้ทันนักการเมือง ก้าวสู่ยุคการเมืองเปิด ต้องเปิด (โปง) นักการเมือง เพื่อให้การเมืองไทยวันพรุ่งนี้เป็นการเมืองใสสะอาดปราศจากตัวเชื้อโรคทางการเมือง

การเมืองแบบผูกขาดและปกปิด เช่นนี้มีแต่เรื่องสกปรก ทูจริตคอร์รัปชัน จนเกิดเป็นวาทกรรมที่ว่า “การเมืองเป็นเรื่องสกปรก” ประชาชนพลเมืองดีไม่ควรเข้าไปยุ่งกับพื้นที่การเมือง แคไปเลือกตั้งตามหน้าที่ก็มากเกินพอแล้ว การตั้งข้อรังเกียจการเมืองว่าเป็นสิ่งสกปรก กลายเป็นโทษแก่เราท่านทั้งหลายซึ่งเป็นพลเมืองดี เพราะ “สิ่งสกปรกปฏิบัติ” ที่เรียกว่าการเมืองนี้ ไม่ได้อยู่ที่ไหนไกล แต่อยู่ในบ้านของท่านเอง อยู่ในหม้อข้าวในตู้กับข้าว ซุกซ่อนอยู่ในกระเป๋าสตางค์ของท่าน อยู่บนถนนทางเดินที่ท่านสัญจร

ทุกวัน อยู่ในนาในสวนของท่าน อยู่ในโรงเรียนที่ลูกของท่านเรียน อยู่ในอากาศที่ท่านหายใจ ในน้ำที่ท่านอาบกินเข้าไปทุกวัน

สถานการณ์การเมืองไทยในปัจจุบัน ที่จะมีการเลือกตั้งขึ้นวันที่ ๓ กรกฎาคมนี้ เราต้องช่วยกันชี้ว่าการกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่น “การสร้างจังหวัดจัดการตนเอง” ให้รัฐบาลเล็กทำให้ ให้จังหวัดแก้ปัญหาทุกเรื่องในพื้นที่ อบจ.ที่มีอยู่ใหญ่แต่เปลืองรัฐจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดปีละหมื่นกว่าล้านบาท ทำไมเงินถึงไม่ทำให้จังหวัดเจริญขึ้น แต่เป็นงบบังไปใช้ในการบริหารจัดการ ที่ตกถึงประชาชนเพียงร้อยละสามเท่านั้น ถ้าเราสามารถจัดการตนเองได้ โดยคนในจังหวัดมีสิทธิในการบริหารจัดการ ช่วยกันดูแลช่วยกันจัดสรรปัญหาประดามีที่เกิดขึ้นในจังหวัดก็สามารถจะจัดการลงได้ ไม่ติดกับกรอบนโยบายในส่วนกลางที่มาจากกระทรวง ทบวง กรม

ทุกพรรคมีแนวนโยบายชุดเดียวทั่วประเทศ เป็นยาชุดเดียวที่ใช้ทั่วประเทศเราควรใช้โอกาสขับเคลื่อนเรื่องกระจายอำนาจ อีกเรื่องคือการกระจายการถือครองที่ดิน ที่ต้องมีการกระจายการถือครองและจำกัดการถือครองใช้โอกาสนี้ขับเคลื่อนนโยบาย จะมีความ

เป็นไปได้สูง ขบวนการเคลื่อนไหวภาคประชาชนที่จะรับนโยบายมากกว่านี้ และทำให้นักการเมืองเปลี่ยนนิสัย และเชียวออกจากแวดวงการเมือง

ทั้งนี้ ดร.จรัสได้แนะนำเว็บไซต์ www.tpd.in.th ที่พลเมืองไทยสามารถทำความรู้จักนักการเมือง พรรคการเมือง ได้รู้จักผลงาน พฤติกรรมนักการเมือง เพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือก สส.ที่จะถึงในครั้งนี้นักการเมือง ๕๘๐ คน ที่เป็น สส.และ สว. ชุดปัจจุบัน ถือครองที่ดินกว่า ๗๐,๐๐๐ ไร่ แล้วอย่างนี้ การปฏิรูปที่ดิน การกระจายและจำกัดการถือครองจะเกิดขึ้นได้อย่างไร ใครอยากรู้ว่่านักการเมืองคนไหนมีที่ดินจำนวนเท่าไร อยากรู้เรื่องของนักการเมือง เชิญได้ที่นี้ครับ Thailand Political Database (TPD) ดร.จรัสกล่าวเชิญชวนทั้งท้าย ■

ตัดสายปัญหาการอำนาจส่วนกลาง คืนการตัดสินใจให้ชุมชนท้องถิ่น

ดร.เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมณ์ อดีตคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย (คปร.) กล่าวบรรยายในหัวข้อ “มิติชุมชน : วิถีคิดท้องถิ่นด้วย สิทธิ อำนาจ และการจัดการทรัพยากร” โดยระบุว่า สังคมไทยขณะนี้ยิ่งดิ่งยิ่งลึกเหมือนเกวียนที่ติดหล่ม คนที่เอาเปรียบกลับได้เปรียบมากขึ้น คนที่จน จนทั้งสิทธิ จนทั้งโอกาส จนทั้งอำนาจการต่อรองใดๆ ทั้งสิ้นโครงสร้างอำนาจยุคหนึ่งคือยุคศักดินา ที่รวบอำนาจมาที่ส่วนกลางรวมศูนย์เพื่อต่อสู้กับการล่าอาณานิคม ความเป็นประเทศไทยอาจไม่เกิด รวมชาติเป็นไทยได้ อีกครึ่งหนึ่งช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เราถูกต่างชาติบีบให้ต้องรวมศูนย์ให้สัมปทาน แสวงหาตัดดวงประโยชน์ ช่วงนั้นประชาชนสูญเสียสิทธิในการปกครองตนเอง ทรัพยากรธรรมชาติ ทางสังคมทางเศรษฐกิจ ที่เสียสิทธิมา ๑๐๐ กว่าปีที่แล้ว แต่ประเทศยังโชคดีที่มีทรัพยากรเหลือเพื่อ อุดมสมบูรณ์ ดินดำน้ำชุ่ม

ตั้งแต่แผน ๑ เมื่อเราเปิดประเทศมากขึ้น จอมพล ป.ได้ออกกฎหมายที่ดินที่จำกัดสิทธิไม่ให้ชาวต่างชาติถือครองที่ดิน การเกษตรเกิน ๕๐ ไร่ ผ่านไปประมาณ ๒๐ ปี มีการยกเลิก ปล่อยให้มีการถือครองที่ดินได้อย่างเสรี ปัญหาการเข้ามาครอบครองทรัพยากรป่าไม้ทะเลแหล่งน้ำแร่ธาตุ อำนาจอยู่ที่รัฐส่วนกลาง การ

กระจายเรื่องสิทธิ อำนาจ ผลประโยชน์ ในสภา สส.มีรากเหง้ามาจากคนรับสัมปทาน ใช้อำนาจแสวงหาผลประโยชน์ทางทรัพยากร ผลประโยชน์ทางการเมือง

ในด้านเศรษฐกิจ มีการดึงเงินทุนออกจากชาวบ้าน กู้ก็เสียเงิน ผากก็เสียเงิน อำนาจทุนรวมที่ส่วนกลาง ภาษีถูกดึงเข้าสู่รัฐบาลกลาง ทรัพยากรทางเศรษฐกิจอยู่กับอำนาจส่วนกลางเท่านั้น ชาวนาปลูกข้าวแต่ไม่สามารถส่งออก ไปขายต่างประเทศได้ ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง มีโคเวด้า ยิ่งทำยิ่งขาดทุน ยิ่งทำยิ่งจน เพราะนโยบายที่เข้ามาส่งเสริมทำให้เราหลุดออกจากวิถีที่พออยู่พอกินจากทำนาปีละครั้ง พอส่งเสียส่งลูกเรียนได้ แต่เมื่อมาทำนาปีละ ๒-๓ ครั้ง เมื่อผ่านไปสักระยะกลับมีหนี้สินจนต้องสูญเสียที่ดิน ทรัพยากรทางสังคม การศึกษา เมื่อก่อนอยู่กับครอบครัว วัด ร่วมกัน ลูกหลานดูวิถีพ่อแม่ตนเอง การศึกษาเมื่ออยู่ในมือของทุน เป็นการศึกษาเพื่อรับใช้ทุน ไม่ใช่การศึกษาเพื่อรับใช้สังคม ศาสนาก็ไม่ต่างกัน ที่ปัจจุบันก็เปลี่ยนเป็นพุทธพาณิชย์ เราจะพึ่งพาผู้นำทางจิตวิญญาณได้จากที่ไหน

เราสูญเสียวัฒนธรรม อัตลักษณ์ที่ถูกกลืนไปกับกระแสการบริโภคม เมืองไทยไม่ได้อยู่ได้เพราะการเติบโตของ GDP แต่เป็นเพราะวัฒนธรรม คุณภาพทางกายภาพสูง คุณภาพชีวิตต่ำ กฎหมายของรัฐบาลแต่ละยุคออกมาเพื่อประโยชน์ของชาวบ้านมีหรือไม่มี ฐานชีวิตของเราอยู่ในรัฐส่วนกลาง ที่ใช้ผู้ว่า นายอำเภอ ตำรวจมาสั่งการ อำนาจของชุมชนเมื่ออยู่ในมือคนส่วนน้อย และใช้อำนาจมาดูแลไม่ทั่วถึง ผู้ว่าดูแลใคร ใครดูแลประชาชน เตือดร้อนมาพึ่งใคร ที่ผ่านมา

อยากให้ทุกท่านลุกขึ้นมา

เรื่องแรกต้องลุกขึ้นมาตัดสายปัญหาการ อย่างแรกฐานทรัพยากร ไม่มีทางที่จะจัดการได้ ถ้าอำนาจยังอยู่ที่กระทรวงรัฐมนตรีมาสั่งการ อำนาจอยู่กับชาวบ้าน อาจอยู่กับรัฐส่วนกลาง ต่างกันอย่างไร อย่างการจัดการป่าชายเลน ถางก่อนแล้วค่อยปลูกใหม่ เพราะระเบียบว่าไว้ ไม่ได้พิจารณาจากความเป็นจริงของชุมชน เรื่องทรัพยากรทางเศรษฐกิจงบทางเกษตรปีละหลายหมื่นล้าน เรื่องการเมือง คือเรื่องของประชาชน จะสร้างการเมืองที่มารับใช้สังคม เศรษฐกิจ เราต้องสร้างการเปลี่ยนแปลง ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนที่สภา เปลี่ยนที่กฎหมาย ท่านสามารถเปลี่ยนแปลงได้จากตัวท่าน

หัวใจการจัดการทรัพยากร การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม ต้องอยู่ในมือชุมชนท้องถิ่น ภาคประชาสังคมยังไม่เข้มแข็ง และกระจายทั้ง ๘ พันกว่าตำบล มีทั้งที่ยังไม่ตื่น ขณะนี้เราสามารถจัดการ

การผลิตเพื่อขายทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติเปลี่ยน

วิฑูรย์ เพิ่มพงศาเจริญ เลขาธิการมูลนิธิฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ ระบุว่า หากการเพิ่มจำนวนประชากรของโลกที่ปัจจุบันมีมากกว่า ๗,๐๐๐ ล้านคน ในอนาคตอาหารที่โลกผลิตได้จะเพียงพอหรือไม่ แล้วเราจะทำอย่างไร ทางหนึ่งคือการการควบคุมประชากร อีกทางคือการเพิ่มปริมาณอาหารจากที่โลกเคยผลิตได้เพียงพอที่เป็นอาหารปีละ ๒.๖ ล้านตัน

วิถีชีวิตของผู้คนบ้านเรา ยังมีวิถีที่พึ่งพากับธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ ในอดีตชุมชนหากินหาอยู่กัธรรมชาติ ต้องพึ่งพาธรรมชาติ ผลผลิตขึ้นอยู่กับธรรมชาติ วัฒนธรรมก็จะเป็นวัฒนธรรมที่เคารพธรรมชาติเช่นกัน

การใช้ประโยชน์จากป่าเป็นผลิตอาหารเลี้ยงผู้คน หนองน้ำให้ปลาให้อาหารการกินหากเหลือจากกินก็แบ่งกันกินหรือขาย มีการถนอมอาหารไว้เพื่อกินตลอดทั้งปี ในชุมชนเราอยู่กับการผลิตที่เป็นความสัมพันธ์ในแนววนวนคนเราเท่ากัน แต่การผลิตเพื่อขายทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนกับธรรมชาติเปลี่ยน

หากเราตัดไม้ทำลายป่าเรากระทบโดยตรง หน่วยทางนิเวศที่แบ่งที่ดีที่สุดคือแบ่งตามลุ่มน้ำ ในเรื่องระบบนิเวศ การที่คนกรุงเทพฯ ฝึ่นน้ำมาจาก

แม่กลอง ในอนาคตหากคนแม่กลองจะเอาคืน จะเป็นอย่างไร ทรัพยากร ลุ่มน้ำหนึ่งเคยเลี้ยงดูคนในลุ่มน้ำ ความสัมพันธ์ระหว่างคนใช้น้ำก็เป็นในเชิงแนววนวน แต่เมื่อมีการฝึ่นน้ำไปสู่ที่อื่นความสัมพันธ์เริ่มซับซ้อน เป็นความสัมพันธ์ในแนวตั้งระดับประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ มีความซับซ้อนมากขึ้น จากการพัฒนาเพื่อรองรับความเจริญทางเศรษฐกิจ ต้องมีการสร้างเขื่อน

ผลิตกระแสไฟฟ้า อย่างเขื่อนปากมูล ได้ส่งผลกระทบต่อคนในลุ่มน้ำมูล ที่การตัดสินใจจากส่วนกลางได้แลกไปกับสูญเสียของธรรมชาติ หรือเขื่อนไซยะบุรีที่กำลังจะสร้างกันแม่น้ำโขง ต้องส่งผลกระทบต่อซับซ้อนมากขึ้น

ไม่เกิน ๑๕๐ ปี ที่มนุษย์เริ่มผลิตเครื่องจักร มีเทคโนโลยี สังคมโลกเปลี่ยนไปมาก เมื่อเข้าสู่ยุคพึ่งเครื่องจักรใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ขนส่งผลผลิตจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง ต่างจากเมื่อก่อนที่ผลิตเพื่อกินเอง เริ่มมีการแย่งชิงทรัพยากรจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง เมื่อเราเอาทรัพยากรออกไปทำให้เกิดความเสื่อมโทรม ในสังคมอุตสาหกรรมที่ซับซ้อนทำให้ความสัมพันธ์เปลี่ยน ระบบความซับซ้อนทำให้คนเราเอาตัวออกห่างความซับซ้อนที่ไม่เกี่ยวกับตัวเองจริยธรรมของมนุษย์ มีปัญหาเฉพาะหน้าหลายปัญหาต้องกลับมาที่คำถามพื้นฐานว่าเราจะอยู่ร่วมกันอย่างไรระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ เดิมมนุษย์คล้ายกับเสือในห่วงโซ่อาหาร แต่มนุษย์มีความซับซ้อน มีการเมือง มีการจัดการขนาดใหญ่ที่มองไม่เห็นเกิดขึ้น ■

ตนเองได้อย่างมั่นใจหรือยัง ถ้าไม่แข็งแรงเพียงพอ ที่ผ่านมามีใช้แผนแม่บทในการเคลื่อน อำนาจไม่ได้อยู่ในชุมชน เพราะเงิน อำนาจอยู่ที่กระทรวง เราต้องช่วยกันรณรงค์ให้อำนาจส่วนกลางมาอยู่ในมือชุมชนท้องถิ่น ใช้อำนาจพัฒนาชุมชน

ท้องถิ่นตนเองให้ดีขึ้น การเลือกตั้งที่กำลังจะเกิดขึ้น เราต้องรณรงค์ขูโยบาย รวบรวมเสียงกัน พรรคไหนสนใจนโยบายนี้เราจะสนับสนุนท่าน ต้องสร้างเงื่อนไขและการต่อรอง สร้างประเด็นในระดับตำบลเจรจาต่อรองกับนักการเมืองในท้องถิ่น อำนาจ

งบประมาณ ระเบียบกฎหมายต่างๆ ถ้าเรามีมวลชน เราสามารถจะนำสังคมออกจากกับดัก สามแรงต้องไปด้วยกัน ภาคประชาชน ผู้นำ นักพัฒนา รัฐต้องสนับสนุน ■

หนุนเกษตรกรมั่งคั่งขึ้น ๒๕% ของประเทศเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหาร

นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ผู้อำนวยการมูลนิธิชีววิถี กล่าวบรรยายพิเศษ หัวข้อ “ความมั่นคงทางด้านอาหาร : การตั้งรับ ภูมิคุ้มกันในบริบทชุมชน” โดยกล่าวว่า ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่ส่งออกสินค้าเกษตร และอาหารเลี้ยงพลเมืองโลกจนติดอันดับ ๑-๗ แต่ในทางตรงข้ามจากข้อมูลขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติได้ทำแผนที่ความมั่นคงด้านอาหาร พบว่า ประชากรไทย ๑๗% มีอาหารไม่พอกิน ขณะที่เด็กนักเรียนชั้นประถม ๕-๗% บริโภคอาหารไม่เพียงพอต่อความต้องการขั้นพื้นฐาน ยิ่งเมื่อดูตัวเลขสถิติการให้นมกับเด็กพบว่าต่ำสุดในเอเชีย เมื่อเราเป็นประเทศที่ผลิตอาหาร เป็นประเทศเกษตรกรรมเราจะดูแลเพียงปริมาณ รายได้นั้นเพียงพอหรือไม่

นอกจากการบริโภคย่ำแย่แล้วคุณภาพชีวิตเกษตรกรไทยก็ตกอยู่ในภาวะรับสารเคมีเกินมาตรฐานความปลอดภัยอีก ด้วย” นายวิฑูรย์ กล่าวต่อว่า ตัวเลขของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ระบุว่า ๘๐% ของครัวเรือนเกษตร มีรายได้เฉลี่ยประมาณ ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน นับว่าน้อยมาก ทั้งๆ ที่เป็นประเทศเกษตรกรรม ส่งออกอาหาร แต่ท้ายที่สุดเกษตรกรกลับมีส่วนแบ่งเพียงน้อยนิดในการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งความล้มเหลวเหล่านั้นเป็นที่มาของปัญหาหนี้สิน

นำไปสู่การสูญเสียที่ดินของเกษตรกร ปัจจุบันเกษตรกรไทยทั่วประเทศกว่า ๖๐% ยังเช่าที่ดิน ขณะที่แนวโน้มค่าเช่าสูงขึ้น ๒-๓ เท่าตัว และมีแนวโน้มใหม่ต่างชาติเข้ามาแย่งใช้ที่ดินเกษตร โดยมีการประมูลราคาให้เช่าที่ดินแข่งกับชาวนา ซึ่งหากไม่มีการปฏิรูปที่ดินจะเป็นปัญหาใหญ่ในอนาคตแน่นอน ข้ำการขยายตัวของการผลิตขนาดใหญ่ การควบคุมปัจจัยการผลิตโดยบริษัทขนาดใหญ่ การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ภัยพิบัติ โรคระบาดทางการเกษตร ข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ การเปิดเสรีทางการค้าการลงทุนอาเซียน วิกฤติอาหารและพลังงาน ซึ่งมีมูลเหตุจากการลดลงของเชื้อเพลิงฟอสซิล เราจะรับมือกับวิกฤติอาหารที่เกิดขึ้นกันอย่างไร โอกาสของการเกษตรจะเป็นโอกาสของเกษตรกรหรือบริษัทขนาดใหญ่

นายวิฑูรย์ เสนอทางออกว่า ๑.) เพื่อความเป็นธรรมในการจัดการที่ดินทรัพยากร ปัญหาการถือครองที่ดินโดยบุคคลรายใหญ่ และจำกัดการถือครองที่ดิน รัฐต้องทำให้กฎหมายป้องกันการผูกขาดมีความเข้มแข็งมากขึ้น นโยบายทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียม เช่น การส่งเสริมการลงทุนที่ไม่เป็นธรรมระหว่างบริษัทกับเกษตรกรรายย่อย ระหว่างเกษตรกรรายใหญ่กับเกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจเกษตรและอาหารขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ รัฐต้องทบทวนและชุมชนต้องมีมาตรการที่จะจัดการกับเรื่องนี้ ๒) เปลี่ยนการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานน้ำมัน เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากร เกษตรและอาหารที่ประเทศเรามีความอุดมสมบูรณ์ และความหลากหลายทางชีวภาพ มากกว่าพึ่งพาพลังงานจากภายนอก อย่างเช่นการทำเกษตรกรรมแบบชีวภาพ ของ

โรงเรียนชาวนา สุพรรณบุรี ที่ทำไร่อ้อย สามารถทำให้ชาวนาอยู่ได้ ๓) กำหนดเป้าหมายเกษตรกรรมยั่งยืนให้ได้ ๒๕% ของประเทศ และเกษตรกรรมอินทรีย์ให้ได้อย่างน้อย ๕% ของประเทศภายใน ๕ ปี ช้างหน้า โดยพัฒนาแผนการเกษตรกรรมยั่งยืนและเกษตรกรรมอินทรีย์ในระดับจังหวัดระดับชุมชน อีกทั้งสนับสนุนกรีนเครดิตของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้ได้ ๒๕% ของการปล่อยเงินกู้เพื่อการปรับโครงสร้างการเกษตร และเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาหนี้สินเกษตรกร ๔) สนับสนุนวิสาหกิจเมล็ดพันธุ์ของชุมชน ให้ผลิตเมล็ดพันธุ์ลูกผสมขายแข่งกับบริษัทข้ามชาติ สร้างอิสรภาพทางพันธุกรรม ที่ผ่านกระบวนการคัดพันธุ์โดยภูมิปัญญาของชาวบ้าน ๕) ความมั่นคงทางอาหารของเกษตรกร รายย่อยและผู้บริโภค นโยบายอาหารต้องมาก่อน ยุกระดับการจัดการผลผลิตของเกษตรกรเพื่อการบริโภคในครัวเรือนให้ได้มากกว่า ๖๐% เป็นอย่างน้อย ส่งเสริมให้เกิดตลาดในท้องถิ่น ตลาดเกษตรกร ตลาดเกษตรกรรมอินทรีย์ และส่งเสริมการผลิตอาหารร่วมกันระหว่างเกษตรกรกับผู้บริโภค ๖) สร้างความร่วมมือของภาคเอกชน-สังคม อย่างเช่นกรณีเครือข่ายชาวนานครสวรรค์ หรือสุพรรณบุรี ที่สามารถมีความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ ๗) ความรับผิดชอบของบรรษัทข้ามชาติ สังคมต้องตรวจสอบบทบาท ความรับผิดชอบทางสังคม นโยบายภาษีที่เป็นธรรม ต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวโน้มต่อไปการผลิตขนาดใหญ่จะไปไม่รอด ถ้าหากรัฐมองเห็นและหนุนเสริมจะเป็นโอกาสของเกษตรกรและชุมชนที่จะหันมาสร้างเกษตรกรรมขนาดเล็ก เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับประเทศและโลกต่อไป ■

ปลายทางของการพัฒนา คือชุมชนเข้มแข็ง

ประชา หุตานุวัตร ผู้อำนวยการสถาบันยุวโพธิชน มูลนิธิสัมมาชีพ กล่าวบรรยายในหัวข้อ “แนวทางการพัฒนาใหม่ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ: สัมมาชีพเต็มพื้นที่”

ผู้นำบ้านเราเก่งในเรื่องของการสร้าง GDP แต่ไม่เก่งในเรื่องการสร้างความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะเรื่องความสุข บ้านเรากลายเป็นศูนย์กลางของการค้าทางเพศที่ทั่วโลกรู้จัก การพัฒนาหากเรามุ่งพัฒนาเศรษฐกิจแบบอเมริกาเราต้องใช้ทรัพยากรของโลกถึง ๕ โลก ในขณะที่น้ำมัน แร่ธาตุกำลังจะหมด ประชากรเพิ่มขึ้น เราใช้น้ำมันมากขึ้น อารยะธรรมที่พึ่งน้ำมันถูกกำลังจะหมดไป และขึ้นสูงจุดสูงสุด หลังจากนั้นจะไปต่ออย่างไร ทางหนึ่งพัฒนาเทคโนโลยี หรือเปลี่ยนเป็นเทคโนโลยีสีเขียว หรือจะถอยอย่างสร้างสรรค์ ลดการใช้ทรัพยากร น้ำมัน กลับไปใช้จักรยานร่วมกันรักษาโลก ถอยอย่าง

มีจังหวะ หากไม่ตระหนักจะเข้าสู่กลียุค การพัฒนาแบบเดิมไปไม่ได้แล้ว โลกานุวัตรกระจายความยากจนและสร้างความหายนะให้กับโลก คนเพียง ๒๐% ครอบครองทรัพยากรกว่า ๘๒.๗% การพัฒนาแบบปัจจุบันเป็นไปไม่ได้และไม่ควรเป็น เพราะจะนำไปสู่โลกที่ไม่น่าอยู่ คนอยู่ด้วยกันแต่ไม่มีความสุข คนกรุงเทพฯ ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการเอื้ออาทรแบ่งปัน โดดเดี่ยว อารยะธรรมที่แท้จริงต้องอยู่กับชนบท อยู่กับบ้าน คำตอบอยู่ที่ชุมชน

ชุมชนเข้มแข็งหมายถึง ต่อเมื่อคนในชุมชนรู้สึกว่าจะไม่ด้อยกว่าคนในเมือง

ต้องเลิกเชื่อว่าเราด้อยกว่า ต้องปฏิเสธวิถีคิด กระบวนทัศน์ เดิม ชีวิตที่ดีต้องร่ำรวย ใส่สูทผูกไทด์ ต้องปฏิเสธคุณค่าที่ยึดยึดให้เรา สังคมบูชาคนมีเงินต้องมีบ้านมีรถ ไม่นับถือคนแต่นับถือวัตถุต้องมีความเป็นตัวเองทางวัฒนธรรม นับจากรัฐบาลที่ ๕ จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยยังเป็นรัฐรวมศูนย์ เป็นการปกครองจากกรุงเทพฯ ในขณะที่ชุมชนที่เข้มแข็งชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้นเรื่อยๆ คนเริ่มกลับมาสร้างเงินตราท้องถิ่นกลับไปหาการเกษตร และการมีส่วนร่วมที่หมายถึงการแบ่งอำนาจ ที่ผู้นำให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ถ้าเราเข้มแข็งเราสามารถรับมือกับการเมืองกระแสหลัก ไม่ถูกแบ่งแยก และที่สำคัญเราต้องสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมา เราต้องสร้างระบบการศึกษาของท้องถิ่นเอง ■

การพัฒนาที่มาจากฐานเจดีซี

นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ กล่าวในเวทีอภิปราย “ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองโดยพื้นที่เป็นตัวตั้ง” ว่า ที่ผ่านมามีการพัฒนาทุกอย่างที่หยุดเจดีซี นับตั้งแต่เริ่มสถาปนารวมศูนย์อำนาจ ทุกอย่างรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลาง จากชุมชนที่เคยจัดการตนเองได้ ปัจจุบันหายไป การปฏิรูประบบคือการกลับคืนสู่ภาวะปกติเหมือนในอดีต เราควรมีอำนาจในการจัดการทรัพยากรร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำ การตัดสินใจในเรื่องราวต่างๆ ของตนเอง ให้เป็นการพัฒนาจากฐานของเจดีซี หากเรายังปล่อย

ให้มีการจัดการแบบบนลงล่างไปเรื่อยๆ ในท้ายสุดชุมชนจะอ่อนแอ โดยเฉพาะในเรื่องของความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของท้องถิ่น กับวัฒนธรรมส่วนกลาง ปัจจุบันโลกทั้งโลกพาเราให้คิดเหมือนกัน เป็นวัฒนธรรมทุนนิยมพาไป เราทิ้งรากเหง้า อีกทั้งที่ผ่านมามีชุมชน

ท้องถิ่นไม่เกิดการเรียนรู้เรื่องของตนเอง เพราะเรามัวแต่เรียนรู้ที่อื่นแต่ไม่เรียนรู้ชุมชนตนเอง และจากการรวมศูนย์อำนาจทำให้เกิดการทุจริตมหาศาล ถ้าชุมชนเข้มแข็งการผูกขาดอำนาจจะทำได้ยาก เราเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างอำนาจรัฐ เพราะอำนาจ

อ่านต่อหน้า ๑๖

การพัฒนาที่มาจากฐานเจดีอี

ประชาชนอ่อนลงเรื่อยๆ อำนาจทุนธุรกิจ และรัฐกลับเข้มแข็งมากขึ้น เราต้องมีอำนาจที่ ๔ คืออำนาจปัญญาที่ขับเคลื่อน ด้วยความรู้ มีกฎหมายอะไรที่ขัดขวาง การที่ชุมชนจัดการตัวเองไม่ได้ เราต้อง ศึกษาเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญ ไม่มองเป็นเขาเป็นเรา ส่วนหนึ่งเราทำเอง ส่วนหนึ่งเรียกร้องรัฐ ซึ่งมีข้อเสนอกับขบวนการองค์กรชุมชน ดังนี้

๑) **สภาองค์กรชุมชน** ที่เกิดขึ้น มาเป็นโอกาสทองในการสร้างความเข้มแข็ง รวมตัวร่วมคิดร่วมทำ เราต้องใช้ให้เกิดประโยชน์ ๒) **ทำข้อมูลชุมชน พื้นที่ของเรา** ให้เห็นศักยภาพ ภูมิปัญญา จุดอ่อน จุดแข็ง เพราะเป็นเรื่องปัญญา ความรู้ ๓) **ต้องทำแผนชุมชน** หรือจะเรียกว่าอะไรก็ได้ เมื่อก่อนเป็นเรื่องของราชการ ปัจจุบันนี้เราต้องทำแผนเอง

๔) **เราต้องดึงรัฐเข้ามา** ท้องถิ่นท้องถิ่น ราชการ เพราะหน่วยงานเป็นส่วนสำคัญ ในการพัฒนา โดยวางเป้าหมาย ๑ ปี ข้างหน้าให้ชัด โดยทำแผนตำบลแบบ ไม่มีใครมาสั่งการ และมีทุกฝ่ายมาร่วม ในขณะที่การปฏิรูปประเทศในเชิง โครงสร้างก็ทำคู่ขนานไปพร้อมกัน นายแพทย์อำพล กล่าว ■

เปลี่ยนจากผู้ตามมาเป็นผู้นำ กระบวนทัศน์ชุมชนท้องถิ่นยุคใหม่

นางสาวสมสุข บุญญะบัญชา คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กล่าวในหัวข้อ “ทิศทางแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยขบวนการองค์กรชุมชน” โดยชี้ว่า การเมืองสมัยใหม่ เป็นการเมืองของชุมชนท้องถิ่นที่ภาคประชาชนเป็นหลักในการขับเคลื่อนท้ายสุดจะอยู่ที่การ ออกแบบระบบจังหวัดที่มีการเชื่อมโยงจากระดับตำบล เกิดเวทีร่วมต่อโยงภาคเอกชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ใหม่ที่เท่าเทียมกันมากขึ้น จังหวัดเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการเปลี่ยน เรามีฐานคน ฐานงาน ฐานความคิดมากพอที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศไทย

นางสาวสมสุข บุญญะบัญชา ให้ข้อมูลต่อว่า วันนี้นางขบวนการองค์กรชุมชน

ไม่ใช่บริบทเหมือนเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว เพราะมีการเปลี่ยนแปลง มีการทดลอง ลองผิดลองถูกนับจากกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (ZIP) ที่ “ชุมชนเป็นเจ้าของการพัฒนา” เราเป็นเจ้าของ เป็นคนคิด เป็นคนพัฒนาเกิดขึ้นเมื่อประมาณ ๑๐ ปี ที่ผ่านมาขบวนการองค์กรชุมชนมีการตั้งหลัก ขับเคลื่อนจากการจัดทำแผนชุมชน ที่อดีตเป็นแผนคนอื่นที่มากคิดมาทำให้ แผนชุมชนเริ่มจากตนเอง ภายใต้ทรัพยากรของชุมชนเอง ๑๐ ปี เราเห็นการเปลี่ยน จนมีการตั้งสภาองค์กรชุมชนจุดเริ่มที่ชุมชน ท้องถิ่นท้องถิ่น เริ่มมาคิดมากู้กันมากขึ้น มาแชร์แผนกัน มีกระบวนการจัดทำข้อมูล จัดระบบน้ำ ที่ดิน ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงกันด้วยสภาองค์กรชุมชน ที่มีตำบลมากกว่าครึ่งประเทศที่ลุกขึ้นมา

การเปลี่ยนไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงแบบเล่นๆ เป็นการเมืองใหม่ของชุมชนซึ่งขาดอำนาจ ถูกกระทำจากนโยบายเรื่อยมา ค่อยๆ มีการจัดอำนาจของระบบการพัฒนาท้องถิ่นใหม่โดยพวกเราเป็นผู้จัดการแต่ยังไม่เข้มข้น แต่เริ่มมีการผลิตหน่วยงานต่างๆ เริ่มเข้ามา มีการเชื่อมโยงแผน ชุมชนท้องถิ่นเริ่มมีการจัดอำนาจมีส่วนร่วมกำหนด คิดที่จะแก้ปัญหาใน

ท้องถิ่น พื้นที่ทรัพยากร จัดระบบการแก้ไข การจัดสวัสดิการ จัดการพัฒนาของท้องถิ่นครั้งสำคัญ

หน้าตาขององค์กรท้องถิ่นแบบใหม่ อปท.ไม่ได้ตัดสินใจโดยลำพัง ขบวนการองค์กรชุมชนมีส่วนในการตัดสินใจมากขึ้น มีการบริหารแนวทางที่ประชาชนอยากเห็นมากขึ้น ประชาชนต้ององค์กรท้องถิ่น คืบมา ได้ความร่วมมือกับหลายฝ่าย ทำให้มีความมั่นใจ เชื่อมั่นว่าจัดการได้ เราไปที่อำเภอ ศาลากลางจังหวัดได้ ต่อรอง เสนอแผนจังหวัด เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ที่เริ่มต้นขึ้นและกำลังจะไปต่อ

ในประเทศไทยแถบเอเชีย ไทยมีการรวมศูนย์มากที่สุด รัฐบาลส่วนกลางกุมอำนาจการตัดสินใจได้คล่องตัว กรมป่าไม้ ดูป่าทั่วประเทศ กรมที่ดินก็ดูแลที่ดินทั่วประเทศ ในบางพื้นที่มีการประกาศกฎหมายทับซ้อนกันหลายหน่วยงาน ซึ่งเป็นการให้อำนาจในการบริหารจัดการกับหน่วยงาน ทำให้ชุมชนไม่สามารถจะกำหนดหรือตัดสินใจอะไรได้

นโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ เป็นนโยบายที่เป็นผู้รับเหมาพัฒนาประเทศ ทำโน่นนั่นนี่ให้ ไม่มีนโยบาย

ไม่เพียงท้องถิ่นจัดการตนเองแต่ต้องจัดการประเทศและโลกใหม่

นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ประธานมูลนิธิหัวใจอาสา ได้กล่าวปาถกฐาพิเศษ ในหัวข้อ “สานพลังชุมชนท้องถิ่นและภาคีสู่การจัดการตนเอง” ในงานสมัชชาเครือข่ายองค์กรชุมชน “สานพลังชุมชนท้องถิ่นและภาคีสู่การจัดการตนเอง” และการจัดประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ ณ ห้องอเนกประสงค์ (๒๐๙) ศูนย์ประชุมธรรมศาสตร์ รัชสิต อำเภอกลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี

นายไพบูลย์ได้กล่าวถึงสถานการณ์ภัยพิบัติที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรุนแรง ซึ่งก็ไม่รู้ว่าจะหมดสิ้นไปเมื่อไหร่ ทำให้คิดถึงพี่น้องเพื่อนพ้องที่อยู่ภูมิภาคทั้งหลายทั่วทุกภาคที่ประสบภัยพิบัติมาเป็นเวลาหลายเดือน ปีนี้ถือว่าเป็นปีที่ร้ายแรงที่สุดเท่าที่จำได้ เพราะเกิดบ่อยและซ้ำซากมาก และกระจายไปทั่วประเทศ ทำให้คิดต่อว่านี่คือเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่เราต้องมาร่วมจัดการภัยพิบัติที่กำลัง

เกิดขึ้นใช่หรือไม่ แต่เรื่องนี้จัดการตนเองอย่างเดียวไม่พอ ต้องร่วมกันจัดการทั้งประเทศและทั้งโลก เพราะมหันตภัยนี้ไม่
อ่านต่อหน้า ๑๘

ที่ให้ชุมชนท้องถิ่นจัดการเอง ระบบทุนชาติ ทุนโลก เข้ามาไปสูทุกหย่อมหญ้า มีการแก่งกำไรที่ดิน ทำไปทำมา คนไม่มีที่ดินทำกินมากกว่า ๗๐ เปอร์เซ็นต์ ทุนที่เข้ามาเริ่มเข้าเป็นเจ้าของทรัพยากร ความเป็นเมืองเริ่มเข้าสู่ชนบท สังคมกลายเป็นปัจเจกมากขึ้น เป็นการเติบโตที่ไร้ทิศทาง

ท่ามกลางปัญหา และการช่วงชิงทางการเมือง โอกาสหนึ่งที่เกิดขึ้นคือพรรคการเมืองต่างๆ เอาใจชาวบ้านสร้างโอกาสในการกำหนด ต่อรอง และเป็นผู้เสนอความเป็นไปทางสังคม เป็นการเปลี่ยนในทางโครงสร้าง

ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาจังหวัด พัฒนาคน เริ่มกำหนดการพัฒนามากขึ้นๆ เมื่อก่อนมีเอ็นจีโอภาคประชาสังคม มาช่วยเราทำ วันนี้เราตั้งหลักเป็นตัวของตัวเองได้ เราสร้างระบบการเมืองที่เราสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ มีการเริ่มทำงานกับหน่วยงานต่างๆ เป็นการเข้าสู่ยุคใหม่ที่ชุมชนท้องถิ่นสร้างการพัฒนาจากชุมชนท้องถิ่นมีการคลาไคลอำนาจ และพึ่งชุมชนมากขึ้น เรามีโอกาสในการจัดการตนเองมากขึ้น การตัด

สินใจเริ่มกลับมาสู่ชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น เอาเศรษฐกิจของท้องถิ่นคืนมา มีการฟื้นฟูครอบครัว ชุมชน เราต้องปฏิรูปชุมชนท้องถิ่น เราต้องลงมือเอง ตั้งลูกจัดระบบกลไกในการพัฒนา ช่วยกันคิดทำทั้งผืนใหญ่ ไม่แค่ผู้นำไม่กี่คน ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารชุมชนท้องถิ่นด้วยกัน สร้างการจัดการในแนวราบ มีการจัดทำข้อมูล หากต้องการปฏิรูปที่ดินควรมีการจัดทำแผนที่ที่ดินในพื้นที่ เพื่อนำมาวางแผนจัดการใหม่ มีการจัดระบบไร่ร่วม นาร่วม ฯลฯ

เราอยู่ในพื้นที่ที่เราพื้นได้ คนภายนอกเป็นแค่ผู้เอื้ออำนวย จากนี้ไปเราจะจัดการเอง ระบบการจัดการต้องตั้งที่เรา กลับข้างการกำหนดทิศทาง มีการโยงระบบทุน เป็นทุนของชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง เพื่อรองรับการพัฒนาที่จะก้าวไป สร้างพื้นที่เศรษฐกิจขึ้นใหม่ ทุกอย่างต้องบริหารโดยชุมชนท้องถิ่น มีใช้หน่วย

งานของรัฐ ให้เราจัดเอง ไม่ใช่ถูกจัดจากคนอื่น เราต้องมีข้อมูล

ทิศข้างหน้าเราต้องเป็นขบวนชุมชนท้องถิ่นแนวใหม่ที่มีการจัดระบบข้อมูล เป็นฐานในการวางทิศทาง การพัฒนา มีการกำหนดแผน ๓ ปี ๕ ปี เอาลูกหลานกลับมา เชื้อมัน สถาปนาความรู้ในท้องถิ่นให้สังคมยอมรับ สร้างความรู้ พัฒนาคน สร้างสภาองค์กรชุมชนให้เป็นพื้นที่ในการเชื่อมโยง ส่งแรงในการเชื่อมโยงกับท้องถิ่น

การเมืองสมัยใหม่ เป็นการเมืองของชุมชนท้องถิ่น ที่ภาคประชาชนเป็นหลักในการขับเคลื่อน ท้ายสุดจะอยู่ที่การออกแบบระบบจังหวัด มีการเชื่อมโยงจากท้องถิ่น เกิดเวทีร่วมต่อโยงภาคเอกชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ใหม่ที่เท่าเทียมกันมากขึ้น จังหวัดเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการเปลี่ยน เรามีฐานคน ฐานงาน ฐานความคิดมากพอที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศไทย

เราจะไม่เป็นเหยื่อในทางการเมือง เราต้องการคิดเอง วางแผนเอง จัดการเอง เปลี่ยนจากผู้ตามมาเป็นผู้นำ เป็นกระบวนชุมชนท้องถิ่นยุคใหม่ ■

ไม่เพียงท้องถิ่นจัดการตนเองแต่ต้องจัดการประเทศและโลกใหม่

ได้มาจากธรรมชาติตามปกติ แต่เป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์ด้วย

และได้ระบุถึงบทความ “ยุคแห่งมนุษย์” ในหนังสือพิมพ์ต่างประเทศว่า ตลอดเวลา ๑ พันปีที่ผ่านมา เป็นยุคที่มีความมั่นคงพอสมควร โลกในยุคนี้ไม่มี ความเปลี่ยนแปลงมากนัก หากนับตั้งแต่ ๒๐-๓๐ ปีมาแล้ว มนุษย์เริ่มครองโลกอย่างที่ไม่เคยมีสัตว์ชนิดใดทำมาก่อน และมนุษย์เป็นสัตว์ชนิดเดียวที่ทำให้ธรรมชาติเปลี่ยนแปลงได้ น้ำมันน้อยได้ ผิวโลกขุดเอามาใช้ได้ แร่ธาตุต่างๆ ทั้งบนผิวโลกและใต้ดินขุดนำมาใช้ เช่น ถ่านหิน ซึ่งเกิดผลกระทบต่อการใช้พลังงานอย่างมหาศาล สร้างผลเสียต่อชั้นบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม เกิดภาวะเรือนกระจก และในอนาคตประเทศจีน และประเทศอินเดีย เริ่มเป็นประเทศที่เจริญขึ้น หากมีความเจริญเท่ากับประเทศที่เจริญรุ่งเรืองมากๆ จะเกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมหาศาลตามมา

อาจารย์ไพบูลย์ กล่าวต่อว่า อย่างในประเทศไทยเอง มีความต้องการใช้ทรัพยากรมากขึ้น มีการนำพืชที่ไม่ควรมีในป่าไปปลูกในป่า เช่น ต้นยาง หรือปาล์มน้ำมัน และ ๖๐ ปีที่ผ่านมา ประชากรไทยเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว ซึ่งได้สร้างความกดดันต่อสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันประชากรไทยเพิ่มขึ้นกว่า ๖๗ ล้านคน มีการใช้ทรัพยากรมากขึ้น ขณะนี้ปลาในทะเลเริ่มลดลงมาก รวมถึงปลาลำคลอง เริ่มมีการปลูกพืช GMO มากขึ้น และเกิดผลเสียอย่างมากที่เห็นอยู่ในขณะนี้คือผลเสียในรูปแบบหัตถภัยจากธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม น้ำแล้ง การใช้สารเคมีเพื่อจะผลิตให้พอกินพอใช้ นี่เป็นการจัดการของคนไทยและโลกที่นอกเหนือฤดูกาล

นอกจากโลกเรามีพลเมืองเป็นจำนวนมาก เรายังโลภมากอีก มีคนมาก ยิ่งโลภมาก และกินมากขึ้น จึงทำให้เกิด

วัฒนธรรมบริโภคนิยม ขณะเดียวกัน คุณงามความดีที่มีอยู่ก็ลดน้อยลง พอเจอความกดดันแก่งแย่งน้ำใจเริ่มหาย อย่างคนในชนบทเป็นคนมีน้ำใจมาก แต่มีความยากจน จึงต้องมาทำงานในเมือง และเกิดการแข่งขัน น้ำใจจึงลดน้อยลง เป็นอย่างนี้ทั่วโลก เป็นมหันตภัยที่เกิดผลกระทบอย่างมหันต์ ซึ่งเกิดจาก ๑) สัดส่วนประชากรต่อทรัพยากรธรรมชาติ ไม่สมดุลย์ ๒) วัตถุนิยม โลภะนิยม บริโภค เห็นแก่ตัว การแก่งแย่งเพิ่มขึ้น และ ๓) ความดีงามลดน้อยถอยลง

“การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นจึงไม่ได้เผชิญปัญหาเพียงด้านเดียว ปัญหาเริ่มแรกคือ กรงที่ขังตัวเราเอง กรงที่เป็นความอ่อนด้อยในการจัดการตนเอง ผมพูดเช่นนี้เพื่อให้เราทั้งหลาย ตั้งสติและคิดตามว่ามีความเป็นจริงแค่ไหน ว่าเรามีความสามารถดีพอในการจัดการตนเองมากน้อยแค่ไหน การจัดการตนเองที่ดีคือการจัดการตัวเราเอง เช่น จังหวัดขอนแก่น ครูสนได้มีแนวคิดที่ว่า การปฏิรูประบบที่ดินเอง พระพุทธเจ้าท่านได้สอนว่า อดีตชาติ อดทนอดกลั้น การที่จะทำอะไรที่ดีได้ต้องเริ่มจากสิ่งที่เล็กที่สุด”

เราจะเช็คได้อย่างไรว่าเราจัดการตนเองดีแค่ไหน สิ่งที่จะรู้ทั้งง่ายและสำคัญมีอยู่ ๓ อย่าง คือ ๑) ความดี ๒) ความสามารถ และ ๓) ความสุข หากเราจะจัดการตนเองต้องถามว่า เรามีความดีไหม เรายังกินเหล้าเมายาอยู่ไหม เรายังอารมณ์ร้อนด่าว่าผู้คนอยู่ไหม เรายังเกียจคร้าน เรามีน้ำใจต่อผู้อื่นไหม เรามีความสามารถที่จะคิด ทำ และจัดการ และมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากแค่ไหน ทางด้านความสุข เรามีความสุขทางกาย ทางใจ ทางจิตวิญญาณแค่ไหน เพราะหากเราจัดการตัวเองไม่ได้แล้วเราจะจัดการผู้อื่นได้แค่ไหน จากการจัดการตัวเรา ขยายสู่ครอบครัว กลุ่ม/องค์กร ชุมชน หมู่บ้าน-ตำบล-เขต ใช้มาตราวัด ๓ ตัว

เท่ากัน ชุมชนที่มีการจัดการได้ไม่ดี ส่วนใหญ่ด้อยความดี รวมถึงการผสานภาคี ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานเราจัดการได้แค่ไหน

ในส่วนการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยไปสู่ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง นายไพบูลย์มีความเห็นว่า

เราต้องปรับโครงสร้าง โดยเฉพาะโครงสร้างทางการเมืองการปกครองให้จังหวัดและท้องถิ่นจัดการตนเอง และอย่าลืมที่เราต้องจัดการตนเองให้ดีและทำให้ได้ สิ่งที่เราอยากจะทำรวมถึงการประสานภาคีพัฒนา การสานพลังชุมชนท้องถิ่น เป็นการหลายกรงยักษ์ หรือกรงเหล็ก ๓ ชั้น คือ

กรงชั้นที่ ๑ คือ กรงความอ่อนด้อยของเราเองทั้งประเทศ เรามี ๘ หมื่นกว่าหมู่บ้าน เรามี ๘ พันตำบล เรามีเทศบาลเกือบ ๒๐๐ เมือง ถ้ามองว่าที่ไหนเข้มแข็งหากวัดจากความดี ความสามารถ ความสุข เราต้องหลายกรงนี้ให้ได้

กรงชั้นที่ ๒ คือ กรงที่เป็นโครงสร้าง ระบบการเมือง การปกครอง โดยเฉพาะระบบรวมศูนย์อำนาจ

กรงชั้นที่ ๓ คือ กรงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ต่อตนเอง และต่อธรรมชาติ

เราต้องหลายกรงทั้ง ๓ ชั้น เราจะสานพลังชุมชนท้องถิ่น ยังมีอุปสรรคยั้งต้องสร้างพลัง ยังมีปัญหาสร้างปัญญา เราต้องใช้พลังทางสังคม ใช้พลังปัญญา ความรู้ และพลังภาคการเมืองจะตามมา ภายหลัง หวังว่าพลังของเรา จะมีความเข้มแข็ง ทั้งความคิด ความสามารถ ความดี ความสุขทั้งกายใจและจิตวิญญาณ อาจารย์ไพบูลย์ กล่าวสรุปทิ้งท้าย ■

วิทยุชุมชนพึ่งตนเอง ของคนจอมทอง

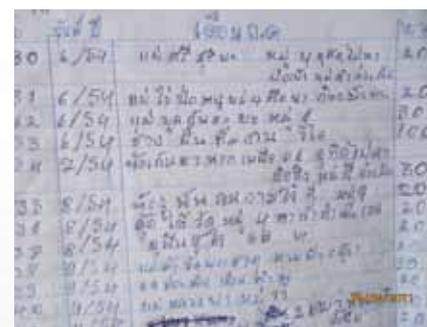
วิทยุชุมชนที่ ต.จอมทอง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ เป็นหนึ่งในวิทยุชุมชนไม่กี่แห่งของประเทศนี้ที่ยังคงยึดหลักการทำงานที่แท้จริงของวิทยุชุมชน คือไม่มีการโฆษณา ไม่แสวงหากำไร นำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนาชุมชนและองค์กรชุมชน ประชาชนในตำบลร่วมเป็นเจ้าของ ไม่ใช่วิทยุเอกชนที่เรียกตนเองว่าวิทยุชุมชนดังที่เป็นอยู่หลายพันแห่งทั่วประเทศ

วิทยุชุมชนแห่งนี้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ ออกอากาศตั้งแต่ ๖.๐๐-๑๘.๐๐ น. รัศมีการออกอากาศประมาณ ๑๕ กม. มีเนื้อหาเกี่ยวกับชุมชนครบถ้วนตั้งแต่ธรรมะ ศิลปะวัฒนธรรม ข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับชุมชน ลงทุนเริ่มต้นประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ กว่าบาท ได้มาจากการจัดผ้าป่าบ้าง การรับบริจาคจากแหล่งต่างๆ มาสมทบเข้าด้วยกัน การเสนอเนื้อหาด้านศิลปะวัฒนธรรม โดยเฉพาะเรื่องเพลงซอพื้นบ้านเป็น

จุดเด่นของวิทยุที่นี่

ปัญหาของวิทยุชุมชนทั่วไปคือไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนอย่างยั่งยืน จึงต้องหาโฆษณามาจุนเจือ แต่วิทยุชุมชนแห่งนี้ ซึ่งมีรายจ่ายประมาณเดือนละสามสี่พันบาท เป็นค่าไฟฟ้า ค่าดูแลสถานี (เหมาะจ่ายเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท) และค่ารถผู้จัดรายการหลัก (เหมาะจ่ายเดือนละ ๕๐๐ บาท) สามารถบริหารจัดการให้พึ่งตนเองได้ เพราะในแต่ละเดือนจะมีสมาชิกในชุมชนบริจาคเงินให้สถานีประมาณเดือนละ ๔,๐๐๐ - ๗,๐๐๐ บาท ตัวอย่างเช่น ในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๔ มีผู้บริจาคเงินให้สถานีจำนวน ๔,๓๒๕ บาท จาก ๑๑๕ คน

ถ้าพูดถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในเรื่องวิทยุชุมชน คน ๑๐๐ กว่าคน ซึ่งบริจาคเงินช่วยวิทยุชุมชนที่นี่ทุกเดือนคือตัวอย่างการบริหารจัดการสื่อชุมชนที่น่าเอาเป็นแบบอย่างเป็นอย่างยิ่ง ■

ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่ **บุษย่อง**

๑ สุวัฒน์ กิขุนทด

ราวปี ๒๕๔๒ กลุ่มชาวนาลาวพวน ลาวเวียง (ถูกกวาดต้อนมาจากเวียงจันทน์กว่า ๒๐๐ ปีที่แล้ว) ที่บ้านบุษย่อง (เดิมเรียกว่า บ้านหนุย่อง) ต.เขาพระ อ. เมือง จ.นครนายก เริ่มปรับเปลี่ยนการผลิตข้าวที่เต็มไปด้วยการใช้สารเคมีมาเป็นการผลิตที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ อยู่พักหนึ่ง มีการตั้งโรงผลิตปุ๋ยอินทรีย์ขึ้นในชุมชนแต่ปุ๋ยอินทรีย์ได้ผลช้า จึงเลิกกันไปเป็นส่วนใหญ่

ด้วยความอดทนระอากับการกดราคาซื้อข้าวของพ่อค้าคนกลาง กลุ่มชาวนาที่นี่ จึงรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มผลิตข้าวหอมมะลิซ้อมมือขายตรงกับผู้บริโภคในปี ๒๕๔๔ มีสมาชิกเริ่มต้น ๖๘ ราย ลงหุ้นกันคนละ ๑๐๐ บาท รวม ๔๗๙ หุ้น และมีสมาชิกร่วมปลูกข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ไร่ (ไม่ใช่ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีอื่นๆ ในกระบวนการผลิต) จำนวน ๒๕ ราย โรงปุ๋ยอินทรีย์ชุมชนจึงฟื้นชีพขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งเพราะกิจกรรมนี้

กลุ่มจะรับซื้อข้าวหอมมะลิมาตากให้แห้งสนิท ตำด้วยครกกระเดื่องหรือซ้อมมือแล้วคัดแยกข้าวสารที่เมล็ดสมบูรณ์บรรจุ

ถุงขาย ปรากฏว่าได้รับความนิยมมากจึงต้องขยายการผลิต โดยมีวิทยาลัยเทคนิคนครนายกมาช่วย

ออกแบบเครื่องกระเทาะเปลือกข้าวไฟฟ้า ต่อมาเมื่อมีอีกหลายหน่วยงานเช่น กรมการพัฒนาชุมชน วิทยาลัยการอาชีพและสำนักงานเกษตรนครนายกมาช่วยสนับสนุนการทำงานทางด้านต่างๆ จนยกระดับเป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ของจังหวัดและจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชนบ้านบุษย่องในปี ๒๕๕๑ และเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบบ้านบุษย่องในปี ๒๕๕๒

กระบวนการทำงานของกลุ่มจะเริ่มต้นในช่วงเก็บเกี่ยวข้าวในราวเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม คณะกรรมการจัดซื้อวัตถุดิบจะออกไปตระเวนดูว่ามีสมาชิกคนใดจะขายข้าวบ้าง ในจำนวนเท่าไร? ตกลงซื้อขายกันแล้วก็นำข้าวมาตากให้แห้งสนิท เข้าเครื่อง

ฝัดแล้วเก็บไว้ในถังฉางรอการผลิตเป็นข้าวซ้อมมือต่อไป ข้าวซ้อมมือบรรจุถุงส่วนหนึ่งจะนำมาขายที่ลานค้าชุมชน ที่เหลือนำไปขายที่กรุงเทพฯ เดือนหนึ่งมียอดขายไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ - ๖,๐๐๐ บาท ข้าวเปลือกบางส่วนในถังฉางยังนำไปขายเป็นพันธุ์ข้าวปลูกให้ชาวนาในชุมชนด้วย

ฤดูกาลผลิตปี ๒๕๕๓ ที่ผ่านมา กลุ่มรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาในพื้นที่ประมาณ ๒๐ ตัน (๒๐,๐๐กก.) ผลิตข้าวซ้อมมือได้ประมาณ ๑๓ ตัน ขายราคาเฉลี่ยกก.ละ ๔๒ บาท (ปลายข้าวขายกก.ละ๑๕บาท) มีรายได้รวม ๑๓๐,๕๗๕ บาท หักค่าใช้จ่ายและเงินปันผลแล้วเหลือกำไรเข้ากลุ่ม ๔๑,๓๘๕ บาท สมาชิกถือหุ้นได้ไม่เกินคนละ ๒๐๐ หุ้น สิ้นปีมีเงินปันผล ๕% ผลกำไรร้อยละ ๕๐ นำเข้าเป็นเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิก ๘๑ ราย มีเงินหมุนเวียนประมาณ ๕๒,๐๐๐ บาท

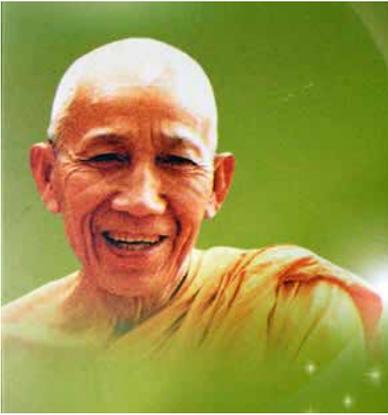
ปัจจุบันกลุ่มจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนกับกรมส่งเสริมการเกษตรและกำลังยกระดับผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าอินทรีย์เต็มรูปแบบ โดยยื่นขอรับมาตรฐาน GAP (Good Agriculture Practice) ซึ่งเป็นใบรับรองว่าสินค้าชาวนี้นปลอดภัยไร้โรคและสารเคมี ซึ่งจะทำให้เป็นที่ยอมรับและขยายตลาดออกไปได้ทั้งในและต่างประเทศ ทั้งยังจะมีราคาสูงกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไปด้วย

กลุ่มชาวนานี้ได้รับการแนะนำจากธกส.ให้ใช้ปุ๋ยจากขี้หมูมาเพิ่มผลผลิตเสริมจากปุ๋ยอินทรีย์ที่กลุ่มผลิตเอง สามารถเพิ่มผลผลิตจาก ๔๐ ถึงเป็น ๖๐ - ๗๐ ถึงต่อไร่และคุณภาพ

เมล็ดข้าวก็ดีกว่าเดิมมาก

นางอุบล ชะบาททอง ผู้นำกลุ่มบอกว่า “เราไม่ได้โลภหรือหวังกำไรมากมายเพราะถือว่าเป็นรายได้เสริมของชาวบ้าน อย่างน้อยๆ ชาวบ้านก็มีข้าวดีๆ กิน หากเราตั้งราคาสูง หรือคิดจะเอากำไรมากๆ ชาวบ้านทั่วไปก็จะมีเงินซื้อ คนที่จะกินข้าวหอมมะลิได้ก็จะเป็นคนที่มีเงิน หรือคนที่รักสุขภาพพร้อมที่จะจ่ายเงิน” และเสริมอีกว่า ปัจจุบันโรงสีขนาดใหญ่สามารถผลิตข้าวหอมมะลิหรือข้าวกล้องขายราคาต่ำกว่าชาวบ้านได้ แต่คุณภาพของข้าวก็จะแตกต่างกัน เพราะการผลิตแบบโรงสี หรือใช้เครื่องจักรจะทำให้วิตามินและแร่ธาตุหลุดออกไป ชาวบ้านรำข้าวก็ยังติดอยู่ที่คนกินได้วิตามินและข้าว และข้าวก็ยังที่ผลิตจากโรงงานอีกด้วย ■

ความโลภ ความโกรธ ความหลง ไม่มี

"ความจริงแล้ว ความโกรธ ความโลภ ความหลง นั้นมันไม่ต้องมี เมื่อเราจะหาความโกรธ ความโลภ ความหลงจะหาที่ไหน เพราะมันไม่มีสมุฏฐาน มันไม่มีต้นเหตุ มันไม่มีอะไรทั้งหมดเลย ต้นเหตุที่ทำให้ความโกรธ ความโลภ ความหลงเกิดขึ้นคือเราขาดสติเท่านั้น เมื่อเรามีสติแล้ว ความโกรธความโลภ ความหลงไม่มี ดังนั้นพระพุทธเจ้าจึงสอนให้เรามีสติ คนขาดสติลงไป วินาทีหนึ่งก็ตาม ห้านาทีก็ตาม ชั่วโมงหนึ่งก็ตาม สามารถทำให้เราเป็นได้ทุกอย่าง เป็นสัตว์นรกก็ได้ เป็นอสุรกายก็ได้ เป็นสัตว์เดรัจฉานก็ได้ เป็นผีก็ได้

มันเป็นอย่างนั้น ดังนั้นคนใดที่ลืมตัวลงไปขณะหนึ่งนั้น เรียกว่าคนไม่มีสติ คนไม่มีสตินั้นท่านเปรียบอุปมาอุปไมยเหมือนกับคนตาย แต่ไม่ใช่ตายหมดลมหายใจนะ ตายจากความดี ความงาม มันเน่ามันเหม็น เหมือนกับอุจจาระ ร้ายไปกว่าอุจจาระเสียอีกด้วย คนไม่มีสตินี้

สามารถพูดได้ ทำได้ คิดได้ทุกอย่างที่ผิดๆ ไปตามอารมณ์ตัวเอง"

หลวงพ่อเทียน จิตตสุโก
ในหนังสือ "ธรรมะจากหลวงพ่อเทียน จิตตสุโก"

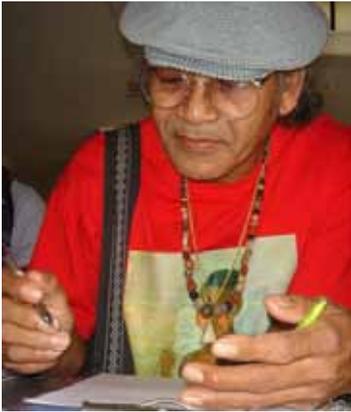

ประชาธิปไตยระดับชาติ ก้าวหน้าและชุมชน

"ประชาธิปไตยที่ระดับชาตินั้นเน้นความเป็นรัฐ เน้นการทำอะไรให้ประชาชน เป็นประชาธิปไตยเพื่อประชาชน ประชาธิปไตยท้องถิ่นนั้นกึ่งรัฐ กึ่งสังคม เน้นทำอะไรให้ประชาชน แต่ก็เน้นให้ประชาชนร่วมมือกันทำเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นด้วย ส่วนประชาธิปไตยชุมชนเป็นประชาธิปไตยที่เน้นสังคม เน้นให้ประชาชนทำอะไรร่วมกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของท้องถิ่นประชาธิปไตยที่ระดับชุมชนต้องไม่ใช่เสียงส่วนใหญ่ตัดสินลงคะแนน การหย่อนบัตรเลือกตั้งเหมือนประชาธิปไตยระดับชาติ และระดับท้องถิ่น หากต้องการให้มีการปรึกษาหารือ ไตร่ตรองร่วมกัน (หรือเป็นแบบ deliberative democracy) เพราะเชื่อว่าทุกคนเท่าเทียมกัน จึงต้องหารือกันโดยใช้เหตุผลในที่สาธารณะ เพื่อโน้มน้าวใจกันและกัน ทุกคนมีเหตุผลของตนเอง การปรึกษาหารือ ไตร่ตรองร่วมกัน มีขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มองปัญหาและทางออกจากมุมมอง จากจุดยืนคนอื่นบ้าง ทำให้ใจเป็นกลาง คิดถึงใจเขาใจเรา ดูและคิดถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง"

ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์
ในหนังสือ "ประชาธิปไตยชุมชน รัฐศาสตร์สำหรับสภาองค์กรชุมชน"

เราตัวอ่อนปกเปียกหมด..... เพื่อความเจริญ

"พอเขาบอกว่า เจริญ เราตัวอ่อนปกเปียกหมดเพื่อความเจริญ อย่าขัดขวางความเจริญ แต่ไม่ได้ถามว่าเจริญจริงไหม พอเขาอ้างความเจริญของหมู่บ้านกูไม่เห็นด้วย แต่ไม่ค้าน กลัวว่าจะโง่กว่าเขา ผมเลยอยากบอกว่า แม้เราจะอยู่กันในทุกแห่ง แต่คนที่อยู่กรุงเทพฯจะฉลาดเรื่องทุ่งกว่าเราไหม ไม่มีทาง

ผมคิดว่าคำว่า เจริญ คำว่า เสียเวลา คำว่า ไม่ทันการณ์ คำว่า ไม่ก้าวหน้า เป็นคำที่เขาสร้างมาเป็นชุดๆ สร้างมาเพื่อกดขี่เรา ถ้าพูดภาษาโบราณเขาเรียกว่าเป็นเวทย์มนต์เป่า... เพียง...เพื่อความเจริญ จงอยู่นิ่งๆ ไม่กล้าพูดอะไรแม้แต่

คำเดียวปล่อยให้เพื่อน (คนอื่น-บก.) ทำฉิบหายหมดหมู่บ้าน ผมเองไม่ค่อยเชื่อแล้ว.....ประเทศเราถ้าผมเปรียบเทียบขอโทษทีนะเขาเรียกว่าไม่ต่างกับพ่อแม่เลี้ยงขายหมดทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อความเจริญ"

เปลื้อง คงแก้ว นักกิจกรรมทางสังคม นักกวี จ.ตรัง
ในหนังสือ "คนอาบน้ำให้ต้นไม้"

สิ่งบันทึกความจริง ไม่ใช่ตัวความจริง

"สำหรับความเข้าใจอันน้อยนิดของผม โบสถ์ ศาสนสถาน รูปแบบแห่งการบวชทางกายภาพ เป็นเพียงสิ่งสมมุติขึ้น เป็นเครื่องหมายบ่งชี้ความจริง หาได้มีความศักดิ์สิทธิ์พิศดารในตัวเองแต่อย่างใดไม่ รวมไปถึงพระคัมภีร์ต่างๆ หากมิได้อ่าน ทำความเข้าใจแล้วโน้มนำไปปฏิบัติจนแจ่มแจ้ง ก็เป็นเพียงข้อจذจาร์บันทึกต่อตัวความจริง หาใช่ตัวความจริงไม่ ตัวความจริงกับข้อความอธิบายความจริงนั้นแตกต่างกันราวกับฟ้ากับดิน เปรียบดังรายการอาหารรวมทั้งการบอกคุณค่าทางโภชนาการกับรสชาติแห่งการดื่มกิน ซึ่งอันแรกนั้นยังไม่ได้ลิ้มรส อันหลังนั้นเองที่ลิ้มชิมจนอึดในที่สุด"

เขมานันทะ (โกวิท เอนกชัย) ศิลปินแห่งชาติ ปี ๒๕๕๐ ใน
"จิตสถาปนา ธรรมสถาปนา เห็นจิตในจิต เห็นธรรมในธรรม"

โครงการบ้านมั่นคง (สะสม ๒๕๔๖ - สิงหาคม ๒๕๕๔)

รายการ	ภาค							รวม
	กทม./ปริมณฑล	กลางบน	ตะวันตก	ตะวันออก	อีสาน	เหนือ	ใต้	
๑.จังหวัดที่ทำงาน	๔	๘	๗	๘	๑๙	๑๔	๑๑	๗๑
๒.เมืองที่ทำงาน	๖๗	๓๒	๒๕	๓๔	๔๘	๔๐	๔๔	๒๙๐
๓.จำนวนโครงการ	๒๘๕	๖๕	๔๕	๖๖	๒๑๑	๑๑๓	๑๐๖	๘๙๒
๔.ชุมชนเข้าร่วม	๓๗๘	๑๓๔	๙๔	๑๐๙	๓๕๑	๔๐๖	๑๗๔	๑,๖๔๖
๕.ครัวเรือนเข้าร่วม	๓๕,๓๐๑	๖,๐๓๒	๔,๗๙๘	๗,๖๔๘	๑๘,๓๙๔	๑๑,๖๗๘	๑๑,๐๓๐	๙๔,๘๘๑
๖.งบประมาณผูกโภาค (ล้านบาท)	๑,๑๔๗.๑๔	๒๕๙.๖๕	๑๕๓.๕๙	๒๗๕.๗๐	๖๐๔.๔๔	๓๑๘.๕๕	๓๒๕.๗๙	๓,๐๘๔.๘๗
๗.งบสินเชื่อ (ล้านบาท)	๑,๘๗๔.๕๕	๕๓๒.๑๙	๒๑๐.๓๑	๔๙๖.๔๗	๖๕๓.๙๔	๔๑๐.๒๗	๒๗๕.๖๖	๔,๔๕๓.๕๐
๘.งบอุดหนุนที่อยู่อาศัย (ล้านบาท)	๔๔๔.๓๐	๑๒๐.๘๘	๘๗.๘๐	๑๓๐.๑๐	๓๑๒.๓๘	๑๕๗.๘๕	๑๖๕.๙๐	๑,๔๑๙.๒๐

โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน

กองทุนที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณสมทบจากรัฐบาล (กันยายน ๒๕๕๔)

รายการ	ภาค					รวม
	กทม./ตะวันออก	กลาง/ตะวันตก	เหนือ	อีสาน	ใต้	
๑.จำนวนกองทุน	๓๓๖	๔๗๒	๕๐๖	๑,๐๓๐	๖๒๔	๒,๙๖๘
๒.จำนวนสมาชิกทั้งหมด	๑๘๙,๕๗๑	๑๙๔,๖๓๕	๓๑๕,๗๓๕	๕๕๔,๓๓๐	๓๙๐,๘๘๓	๑,๖๔๕,๑๑๔
๓.จำนวนสมาชิกเงินสมทบ	๑๓๐,๓๕๘	๑๔๘,๓๓๗	๒๒๔,๑๒๑	๔๐๖,๕๕๐	๓๑๗,๔๔๗	๑,๒๒๖,๘๑๓
๔.จำนวนเงินสมทบ	๔๖,๗๙๓,๖๔๗	๔๘,๙๙๔,๖๒๔	๖๔,๒๖๔,๗๑๑	๑๓๗,๒๐๐,๖๘๗	๑๐๕,๐๐๗,๗๙๘	๔๐๒,๒๖๑,๕๖๗

การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน (สะสม ๒๕๕๑ - กันยายน ๒๕๕๔)

รายการ	ภาค					รวม	
	กทม./ตะวันออก	กลาง/ตะวันตก	เหนือ	อีสาน	ใต้		
๑.จำนวนสภาจัดตั้ง		๓๖๔	๖๓๓	๔๔๖	๘๓๐	๔๙๔	๒,๓๖๗
๒.จำนวนสภาและตำบลทั้งหมด		๘๕๕	๑,๔๔๙	๑,๓๖๔	๒,๗๐๒	๑,๐๘๕	๗,๔๕๕
๓.จำนวนสภา/ตำบล-เทศบาลทั้งหมด (%)		๑๓.๑๕	๒๒.๘๘	๑๖.๑๒	๓๐	๑๗.๘๕	๑๐๐

โครงการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินโดยชุมชน (ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้)

กันยายน ๒๕๕๔

รายการ	จังหวัด					รวม
	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	สงขลา	สตูล	
การซ่อมสร้างที่อยู่อาศัย						
▪ จำนวนหมู่บ้านเป้าหมาย	๓๘๖	๑๖๔	๓๗๔	๑๙๑	๑๓๗	๑,๒๕๒
▪ จำนวนตำบลเป้าหมาย	๙๑	๔๑	๖๘	๔๐	๒๕	๒๖๕
▪ จำนวนหมู่บ้านอนุมัติโครงการ	๓๘๑	๑๖๔	๓๗๔	๑๙๑	๑๓๗	๑,๒๕๗
▪ ครัวเรือนที่อนุมัติโครงการ	๑๓,๗๔๖	๕,๐๕๗	๑๒,๕๕๕	๖,๓๐๐	๔,๕๒๖	๔๒,๑๘๔
▪ จำนวนเงินที่อนุมัติ (ล้านบาท)	๕๐๙.๕๕	๒๑๗.๕๖	๕๐๒.๘๗	๒๕๔.๗๙	๑๘๔.๕๘	๑,๖๖๙.๓๖
▪ จำนวนบ้านที่ซ่อม/สร้างแล้วเสร็จ	๑๓,๐๘๔	๓,๙๑๒	๑๒,๓๗๕	๕,๕๕๘	๒,๙๒๖	๓๗,๘๕๕
▪ บ้านที่อยู่ระหว่างการซ่อมสร้าง	๖๖๒	๑,๑๔๕	๑๘๐	๗๔๒	๑,๖๐๐	๔,๓๒๙
▪ จำนวนตำบลที่มีการคืนทุน	๒๒	๑๕	๔๒	๓๔	๒๒	๑๓๕

การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน ภาพรวมทั้ง ๕ จังหวัด มีจำนวนพื้นที่เป้าหมาย ๔๐ พื้นที่ จำนวนงบประมาณดำเนินการ ๓๒ ล้านบาท จำนวนพื้นที่แก้ไขปัญหาที่ดินที่อนุมัติ รวม ๔๑ พื้นที่ (คิดเป็น ๑๐๐ % จากจำนวนพื้นที่ทั้งหมด ๔๐ พื้นที่) และมีจำนวน

สวัสดิการชุมชน

คนกำแพงตั้งเป้า ปี ๕๕ เกิดสวัสดิการชุมชนเต็มพื้นที่

เวทีสมัชชาสวัสดิการชุมชนคนกำแพง
สู่สวัสดิการสังคมก้าวหน้า ครั้งที่ ๓
ครั้งนี้ว่า เพื่อสรุปผลการ
ดำเนินงานและเผยแพร่
การจัดสวัสดิการชุมชน

สู่ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มองค์กรภาคประชาชน
ขยายผลให้ครอบคลุมทุกตำบลทุก
หมู่บ้านเชื่อมประสานภาคีทุกภาคส่วน
หนุนเสริม เต็มเต็ม กระบวนการจัด
สวัสดิการชุมชนทุกระดับ สู่ทิศทาง
เคลื่อนตัวในอนาคต ตลอดจนสร้างพลัง
ชุมชนในการขับเคลื่อนกองทุนสวัสดิการ
ชุมชนในการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นต่อการ
พัฒนาอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม

นายประพันธ์ จิตคำ ที่ปรึกษา
คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อน
สวัสดิการสังคมระดับจังหวัดกำแพง-
เพชร กล่าวเพิ่มเติมอีกว่าสำหรับจังหวัด
กำแพงเพชร ได้มีการจัดเวทีสมัชชา
สวัสดิการชุมชนคนกำแพงสู่สวัสดิการ
สังคมก้าวหน้า มาแล้วอย่างต่อเนื่องกัน
๒ ปี โดยในครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ ซึ่งในขณะ
นี้มี กลุ่มชุมชนต่างๆ จำนวน ๗๒ แห่ง
จาก ๑๑ อำเภอ เข้าร่วมเป็นเครือข่าย
และคาดว่าภายในปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๕
จะครอบคลุมทั้ง ๘๙ แห่ง

ซึ่งภายในงานมีนิทรรศการความ
ก้าวหน้าสวัสดิการชุมชน จ.กำแพงเพชร
การแสดงศิลปวัฒนธรรม เวทีเสวนา
“รัฐ ราษฎร์ สานพลังปฏิรูปคนกำแพง
..สู่..สวัสดิการสังคมก้าวหน้า” โดยมี
ผู้แทนจากคณะกรรมการโครงการ

สนับสนุนสวัสดิการชุมชน กรมพัฒนา
สังคมและสวัสดิการ นักวิชาการ และ
ตัวแทนประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนใน
พื้นที่ร่วมเสวนา รวมทั้งการมอบประกาศ
เกียรติคุณให้กับหน่วยงานภาคีที่ให้การ
สนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนการ
ประกาศเจตนารมณ์ร่างวาระสวัสดิการ
จังหวัดกำแพงเพชร “รัฐ ราษฎร์ สานพลัง
ปฏิรูปคนกำแพง..สู่..สวัสดิการสังคม
ก้าวหน้า” การยื่นข้อเสนอต่อนายธัชชัย
ธรรมสุคติ รองผู้ว่าราชการจังหวัด
กำแพงเพชร ให้มีการประกาศสวัสดิการ
ชุมชนเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาของ
จังหวัดต่อไป

นายสมพร ใช้บางยาง ประธาน
อนุกรรมการโครงการสนับสนุนสวัสดิการ
ชุมชน กล่าวว่า หัวใจสำคัญของการ
ขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนคือ การสร้าง
กระบวนการให้ภาคประชาชนเข้มแข็ง
และเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก ภาคประชาชน
ต้องเข้ามาร่วม ถ้าภาคประชาชนเข้มแข็ง

เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๔ ที่
หอประชุม มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร อำเภอเมือง จังหวัด
กำแพงเพชร ได้มีการจัดเวทีสมัชชา
สวัสดิการชุมชนคนกำแพง สู่สวัสดิการ
สังคมก้าวหน้า ครั้งที่ ๓ ขึ้น ซึ่งจัดขึ้นโดย
คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อน
สวัสดิการชุมชนจังหวัดกำแพงเพชร
ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
(องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด
กำแพงเพชร กระทรวงการพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์

โดยมี นายสมพร ใช้บางยาง
ประธานอนุกรรมการโครงการสนับสนุน
สวัสดิการชุมชน นายวิทัศน์ เตชะบุญ
รองอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
ผู้แทนหน่วยงาน ผู้แทนองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรชุมชน ตลอด
จนผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมเป็น
จำนวนมาก

นายประพันธ์ จิตคำ ที่ปรึกษา
คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อน
สวัสดิการสังคม ระดับจังหวัดกำแพง-
เพชร กล่าวถึงวัตถุประสงค์ ของการจัด

ได้ หลักการของการจัดสวัสดิการชุมชน ก็จะทำให้กองทุนเกิดความเข้มแข็งในอนาคต

นายวิทัศน์ เตชะบุญ รองอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กล่าวว่า เมื่อเร็วๆ นี้ทางกระทรวงพัฒนาสังคม ได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ได้มีการผลักดันให้เกิดการพัฒนาสวัสดิการสังคมและสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ก็ได้เน้นเรื่องระบบสวัสดิการ การมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเพื่อดูแลคนไทย ตั้งแต่เกิดจนตาย จะทำให้เกิดสังคมสวัสดิการและสวัสดิการถ้วนหน้าด้วย

นายมานะ โพธิ์ชัย ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนครชุม กล่าวว่า

การจัดสวัสดิการตอนนี้เป็นในเชิงตั้งรับ การให้สวัสดิการเกิด แก่ เจ็บ ตาย แต่การพัฒนาต่อไปต้องทำในเชิงบวก เชิงรุก

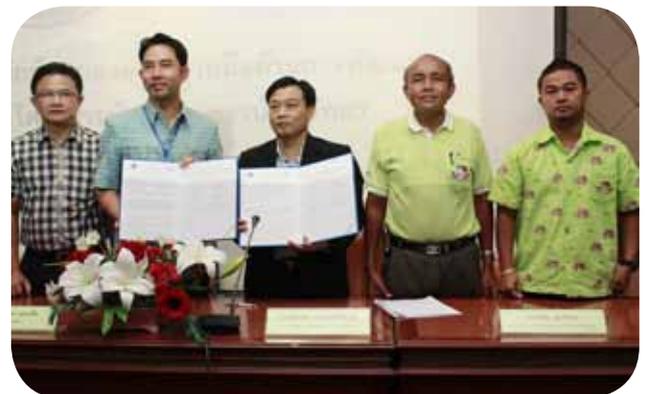
ทั้งนี้ ณ ปัจจุบันในจังหวัดกำแพงเพชร มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนแล้ว ๖๘ ตำบล จำนวนสมาชิก ๔๙,๖๓๔ ราย เงินกองทุนสะสมรวม ๑๘.๐๗ ล้านบาท มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกที่ครอบคลุมเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย และอื่นๆ แล้วเป็นเงินกว่า ๘.๘ ล้านบาท โดยคาดหวังว่าในปี ๒๕๕๕ จะจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ครบ

ที่อยู่อาศัย

เมืองพญา ชุมชน และพอช.จับมือเดินหน้าแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยร่วมสมทบงบประมาณวงเงิน ๑๒๒,๕๘๑,๒๗๒ บาท

ชลบุรี/ เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา ณ ห้องประชุม ๔๐๑ ศาลาว่าการเมืองพญา นายสนั่น อุ่นไพบูล และนายวิฑูรย์ บุญสมภพ ตัวแทนสหพันธ์พัฒนาองค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ (สอช.) นายอิทธิพล คุณปลื้ม นายกเมืองพญา และนายธีรพงศ์ พร้อมพ้อขึ้นบุญ ผู้จัดการสำนักงานปฏิบัติการภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก (พอช.) พร้อมทั้งสมาชิกสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเขาน้อยเมืองพญา ได้ลงนามข้อตกลงความร่วมมือด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัย บ้านมั่นคงเขาน้อยเมืองพญา เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคีและผู้ได้รับประโยชน์ ในการสร้างความมั่นคงการอยู่อาศัยในเมือง แก้ไขปัญหาความยากจนและปัญหาอื่นๆ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน

อิทธิพล คุณปลื้ม นายกเมืองพญา กล่าวว่าวันนี้ถือเป็นความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยเมืองพญา จากการรวมตัวกันของพี่น้องสมาชิกสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเขาน้อยเมืองพญา ที่เมืองพญา ได้ส่งเสริมให้เกิดการออมทรัพย์เพื่อจัดหาที่ดินในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย โดยเมืองพญาได้ร่วมมือกับสถาบันพัฒนาองค์กร

ชุมชน (พอช.) ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ จนปัจจุบันทาง พอช. ได้อนุมัติสินเชื่อวงเงิน ๘๓,๐๘๙,๕๙๐ บาท อัตราดอกเบี้ย ๔% ต่อปี ระยะเวลา ๑๕ ปี เพื่อซื้อที่ดินขนาด ๑๒ ไร่ ๓ งาน และก่อสร้างบ้าน สำหรับสมาชิกผู้รับประโยชน์ ๓๐๔ ครัวเรือน

สำหรับเมืองพัทธยานั้นได้ร่วมสนับสนุนโดยสมทบเงินจำนวน ๗,๐๕๓,๖๙๒ บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในด้านสาธารณูปโภค ถนน ท่อระบายน้ำ ไฟฟ้า ประปา และสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น การให้ความรู้ในการจัดตั้งสหกรณ์ การจัดเวทีประชาคมเพื่อทำความเข้าใจโครงการ เป็นต้น วันนี้จึงมีการลงนามความร่วมมือเพื่อยืนยันถึงความร่วมมือ ทั้งนี้ต้องขอขอบคุณทาง พอช. และสอช. ที่ให้ความร่วมมือเป็นพี่เลี้ยงที่ดีตลอดมา อนาคตข้างหน้าภายหลังจากการสำรวจ ศึกษาข้อมูล ทางเมืองพัทธยาจะดำเนินโครงการลักษณะนี้ให้เกิดขึ้นอีก เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนเมืองพัทธยา

นายธีรพงศ์ พร้อมพ้อชื่นบุญ

ผู้จัดการสำนักงานปฏิบัติการภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก พอช. กล่าวว่า ทางสถาบันฯ มีความตั้งใจที่จะร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยให้กับพี่น้องเมืองพัทธยา ที่เป็นเมืองใหญ่ ไม่ต่างจากกรุงเทพฯ และมีกลุ่มคนที่มีความหลากหลายของที่มา ซึ่งวิถีชีวิตส่วนใหญ่เป็นสังคมเมืองต่างคนต่างอยู่และมีความซับซ้อน เมื่อมีการดำเนินโครงการในครั้งนี้ทำให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหา ที่จะเป็นบทพิสูจน์การทำงานที่มีความท้าทาย

สำหรับโครงการบ้านมั่นคงที่ชุมชนเขาน้อยเมืองพัทธยานั้น ถือเป็นจุด

อิทธิพล คุณปลื้ม

นายธีรพงศ์ พร้อมพ้อชื่นบุญ

นางวาศินี เรืองฤทธิ์

เริ่มต้นของความสำเร็จเป็นก้าวแรกที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในด้านอื่นๆ เราอยากร่วมมือร่วมใจกับท้องถิ่นในการที่จะสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชน ให้ชุมชนนั้นลุกขึ้นมาที่จะแก้ไขปัญหาพร้อมกับท้องถิ่น ซึ่งความร่วมมือที่เกิดขึ้นนั้นจะทำให้เกิดความราบรื่นในการแก้ไขปัญหา และประสบผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น อันจะส่งผลให้ชาวบ้านเมืองพัทธยามีความมั่นคงในด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็น ๑ ในปัจจัย ๔ โดยจะเป็นฐานที่สำคัญในการพัฒนา ด้านอื่นๆ ต่อไป

นางวาศินี เรืองฤทธิ์ ประธานสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเขาน้อยพัทธยา จำกัด เปิดเผยว่า จากการสำรวจข้อมูลชุมชนในเมืองพัทธยาทำให้พบปัญหาด้านที่อยู่อาศัยในหลายๆ ชุมชน ซึ่งมีทั้งการบุกรุกที่ดินกรมเจ้าท่า ที่ดินสาธารณะ การไล่รื้อ ปัญหาชุมชนแออัดที่เกิดจากการเช่าที่ของเอกชน การเช่าบ้านเพื่ออยู่อาศัย และปัญหาเรื่องประชากรแฝงเป็นจำนวนมาก

และเพื่อเป็นการจัดการเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่อาศัยให้เป็นระบบของประชาชนในท้องถิ่นเชิงบูรณาการ และให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของเมืองพัทธยาเพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย โดยมุ่งที่กลุ่มคนมีรายได้น้อยและเดือดร้อนเร่งด่วน เช่น กลุ่มบุกรุกและไล่รื้อ กลุ่มบ้านเช่าที่ยูมา ยาวนานและไม่มีแนวโน้มว่าจะย้ายกลับถิ่นฐานเดิม ซึ่งได้อาศัยระบบของโครงการบ้านมั่นคง และความช่วยเหลือจากเครือข่ายชุมชนภาคตะวันออก จึงทำให้เกิดการรวมตัวกันระหว่างผู้เดือดร้อนของชุมชนต่างๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของประชากรและแก้ปัญหาเรื่องความไม่มั่นคงด้านที่อยู่อาศัย

ทั้งนี้โครงการบ้านมั่นคงเขาน้อยเมืองพัทธยา มีสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการจาก ๖ ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนนาเกลือ/ลานโพธิ์, ชุมชนเขาน้อย, ชุมชนวัดชัย, ชุมชนกอไผ่ และชุมชนหัวทุ่ง รวม ๓๐๔ ครัวเรือน ที่เป็นผู้รับประโยชน์ ซึ่งชุมชนได้ร่วมสมทบเงินจากการรวมกลุ่มออมทรัพย์ เป็นเงินจำนวน ๑๐,๐๓๗,๙๙๐ บาท เมืองพัทธยา ร่วมสมทบ ๗,๐๕๓,๖๙๒ บาท และพอช. ให้อนุมัติสินเชื่อ ๘๓,๐๘๙,๕๙๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๙๘๑,๒๗๒ บาท ■

สภาองค์กรชุมชน

ที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล เสนอ ๕ แนวทางสำคัญ มุ่งเป็นสภาแห่งความดี

ปทุมธานี/ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา คณะกรรมการดำเนินการ สภาองค์กรชุมชน ได้จัด “การประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชน ตำบล ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔” ณ ห้องอเนกประสงค์ (๒๐๙) ศูนย์ประชุมธรรมศาสตร์ รังสิต อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน และ พิจารณา ๕ แนวทางสำคัญการขับเคลื่อนในปี ๒๕๕๕ โดยมีตัวแทนสภาองค์กร ชุมชนจากทั่วประเทศ ผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงานภาคี เข้าร่วมการประชุม ประมาณ ๓๐๐ คน

นายจินดา บุญจันทร์ เลขาธิการที่ประชุมระดับชาติของสภาองค์กรชุมชน ตำบล กล่าวว่า ที่ประชุมระดับชาติฯ นอกจากมีมติในแนวทางการขับเคลื่อนด้าน ต่างๆ แล้ว ยังมีมติเห็นชอบให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการทบทวนแก้ไข เพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติสภา พัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ หลังพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับมีผลบังคับใช้ครบ ๓ ปี โดยให้คณะกรรมการดำเนินการสภาองค์กรชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชน (พอช.) สภาพัฒนาการเมือง และขบวนการองค์กรชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการ เสนอความเห็นเกี่ยวกับการทบทวน แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ ด้วย ทั้งนี้การขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชนตลอดระยะเวลาสามปีที่ผ่านมา พบว่ายังมีปัญหาข้อติดขัดเกี่ยวกับประเด็นทางกฎหมายในบางประการ ที่อาจส่งผล ต่อการขับเคลื่อนและการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงาน พัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง สามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน และ เป็นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศได้ อย่างแท้จริง

ด้าน รศ.ปาริชาติ วลัยเสถียร กล่าวให้ความเห็นต่อที่ประชุมฯ โดยเสนอ ว่า ยุทธศาสตร์ที่ควรให้ความสำคัญ คือ

ด้านการสื่อสารสู่สาธารณะ เพื่อให้ขบวนการชุมนุมเกิดความเข้าใจ สำหรับแนวทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ต้องลองพิจารณาถึงกลุ่มสภาองค์กรชุมชนที่อยู่ใกล้ชิดกับพื้นที่ ที่ใกล้ชิดกับสภาองค์กรชุมชน และเห็นด้วยกับการสื่อสารสู่สาธารณะ แต่อย่าลืมพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับสภาองค์กรชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดี และเชื่อมโยงไปสู่แนวทางที่นำไปสู่การจดแจ้ง จัดตั้ง และการพัฒนากิจการของสภาองค์กรชุมชน

ส่วนนางมุกดา อินดีสาร กล่าวถึงยุทธศาสตร์โดยเสนอว่า ยุทธศาสตร์ที่เราากำลังพิจารณาเป็นหัวใจสำคัญ การพัฒนาคุณภาพจะอย่างไรให้เจตนาธรรมย์ให้พี่น้องฐานรากพื้นที่ปฏิบัติการทั้งหมดทุกคนร่วมกันสร้างผลที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น สภาองค์กรชุมชนจะปรึกษาหารือกันอย่างไร ในการแก้ไขปัญหา ร่วมมือกัน ประสานเชื่อมโยงกับภาคี และจะอย่างไรให้สวัสดิการชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการรื้อรัดพี่น้องในชุมชน และจัดการทุกๆ เรื่องที่พี่น้องมีนำมาสู่การเผยแพร่ เช่น การทำเรื่องข้าว ควรกระทั่งให้พี่น้องได้เห็นว่าจะทำอย่างไร การแก้ไขกฎหมายบางเรื่อง เพื่อให้เกิดการจัดการที่ดี หรือไปสู่การจัดการงบประมาณที่เอื้ออำนวย

นายพิทยพันธ์ แวะศรีภา กล่าวว่า ในภาคอีสานได้มีความเห็นว่าผู้คนไม่รู้จัก ไม่มีผลงานเชิงประจักษ์ ควรจับชักเรื่อง เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การทำกิจกรรมชักเรื่อง แล้วเกิดความเข้าใจเป็นประโยชน์กับคนหมู่มาก มีข้อตกลงร่วมกันว่า สิ่งที่สภาฯ น่าจะทำ และเกิดประโยชน์สูงสุด คือ เรื่องข้าว การสนับสนุนการทำไร่ ทำนา จะมีความสอดคล้องกับความต้องการและช่วยเหลือทางตรง ปัจจุบันที่กำลังกล่าว

ถึงเรื่องการจำนำข้าว สภาองค์กรชุมชนน่าจะเสนอความคิดเห็นต่อรัฐบาลว่า ให้ใช้วิธีการว่าชาวนาทำนาที่ไหน และสนับสนุนเท่าเดิม คือไร่ละ ๖๔๓ บาท และโอนเข้า หากเป็นระบบจำนำชาวนาจะถูกเอารัดเอาเปรียบ หากเป็นการช่วยเหลือระบบเป็นไร จะทำให้เกิดประโยชน์ และสภาจะเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป

นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม กล่าวให้ความเห็นต่อที่ประชุมในฐานะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยกล่าวว่า สภาฯ ถือว่าเป็นเครื่องมือไม่ใช่เป้าหมาย ไม่ใช่สภาเพื่อสภา มีสภาเป็นเครื่องมือ สิ่งสำคัญคือสิ่งที่สภาฯ ไปทำ ถือว่าทำได้ดี การทำงานของสภาฯ จะมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ฝ่ายที่สำคัญมากคือ ฝ่ายประชาชน ชาวบ้าน ต้องเกิดผลดีต่อชาวบ้าน ฝ่ายที่สองที่เกี่ยวข้องคือ ภาครัฐ ซึ่งหลายอย่างต้องอาศัยอำนาจภาครัฐ ส่วนที่ไม่ต้องใช้อำนาจภาครัฐ ทำได้เลย และหน้าที่ของสภาฯ ที่เป็นประโยชน์ทำได้เลย โดยร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่นอื่นๆ ยิ่งมากส่วนยิ่งดี

ดังนั้นในการทำงานควรมีข้อคิด ข้อเสนอต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่ต่อรัฐบาลเพียงอย่างเดียว ปีต่อไปต้อง

ทำข้อเสนอที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายรวมถึงตัวเราเองด้วย ปีนี้ยังขาดข้อเสนอประชาชนจากฐานราก หากทำได้จะสามารถผูกโยงทุกส่วนในสังคมได้ เช่นเดียวกับเซลล์สมองของคนเราที่ต้องมีการผูกโยงร่วมกับทุกเซลล์ เราเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ใหญ่ต้องผูกโยงการทำงานร่วมกัน รวมพลังสร้างสรรค์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี

นางนภา เศรษฐกร รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กล่าวต่อที่ประชุมภายหลังเป็นตัวแทนรับข้อเสนอของสภาฯ โดยกล่าวว่า การรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย “สภาฯ” ใช้คำว่าสภาองค์กรชุมชนตำบลอย่างเหมาะสม มารวมตัวกันมาแสดงความคิดเห็น แต่มีวิธีการว่าจะทำอย่างไรให้เกิดเป็นรูปธรรม จากที่ได้รับฟังมีแนวคิดที่เป็นข้อเสนอที่เป็นแนวทางที่จะต้องเดินไปข้างหน้า ข้อเสนอทั้ง ๕ ด้าน เป็นข้อเสนอที่หน่วยงานยอมรับว่าคำตอบทุกคำตอบคือชุมชน ชุมชนมีทุนทางสังคม ปราชญ์ชาวบ้าน ความร่วมมือ องค์ความรู้ ซึ่งมีข้อมูล องค์ความรู้ ชุมชนเป็นผู้รู้ข้อมูลมากกว่าหน่วยงาน

ทั้งนี้ กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ เห็นด้วยที่จะเดินไปด้วยกันดั่งนั้น ประชาสังคมและชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนที่สำคัญเป็นอย่างมาก พอช. ภายใต้กระทรวง พม. ขอน้อมรับและนำข้อเสนอดังกล่าว ซึ่งเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่รัฐต้องพยายามผลักดันซึ่งพอช. มีภารกิจในการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน เพื่อให้สภาองค์กรชุมชนเกิดขึ้นอย่างครอบคลุมในปี ๒๕๕๕ ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนจึงจะประสบผลสำเร็จ

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการประชุมฯ ที่ประชุมได้มีมติ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ทิศทางการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน ปี ๒๕๕๕

ในการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน ที่ประชุมได้กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานใน ๓ ด้าน ประกอบด้วย **ยุทธศาสตร์ที่ ๑** สร้างความเข้มแข็งของสภาองค์กรชุมชนตำบลในการจัดการตนเอง **ยุทธศาสตร์ที่ ๒** สร้างการเรียนรู้การจัดการความรู้ การสื่อสารสาธารณะของคนในชุมชนท้องถิ่น และขยายผลโดยใช้รูปธรรมจากพื้นที่ โดยการจัดการความรู้ การพัฒนาระบบข้อมูล การติดตามประเมินผล และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ **ยุทธศาสตร์ที่ ๓** พัฒนาสภาองค์กรชุมชนตำบลให้มีประสิทธิภาพและประสานเชื่อมโยงกับภาคีการพัฒนา

๒. มาตรการส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาสภาองค์กรชุมชน

เพื่อให้การกำหนดมาตรการส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนา

สภาองค์กรชุมชน เป็นไปอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ที่ประชุมฯ ได้สรุปบทเรียนการดำเนินงานที่ผ่านมา และกำหนดมาตรการในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาสภาองค์กรชุมชน โดยให้ พอช. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับภารกิจในการส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนากิจการสภาองค์กรชุมชน โดยจัดจ้างอาสาสมัคร หรือพัฒนาบุคลากร ของพอช. ให้มีความเข้าใจและทำหน้าที่ในการส่งเสริมสภาองค์กรชุมชนอย่างจริงจัง

รวมถึงการพัฒนาบุคลากรสภาองค์กรชุมชนตำบล ให้สามารถดำเนินการตามเป้าหมายสู่การจัดการกับปัญหาและ

ความต้องการของคนในตำบลได้ เป็นที่พึงของคนในตำบลได้ โดยอาจเป็นข้อเสนอหรือแผนงานพัฒนาทั้งระบบใน ๒ ระดับ ๑) จัดทำแผนพัฒนาให้สภา มีความเข้มแข็งสามารถจัดแผนงานพัฒนา หรือข้อเสนอของตนเองได้ ๒) การจัด

สมัชชาระดับตำบล โดยสภาฯ ที่มีความเข้มแข็งเป็นเจ้าภาพในการนำแผนของสภาฯ ไปบูรณาการกับเครือข่ายภาคีอื่นๆ เพื่อยกระดับเป็นแผนของคนทั้งตำบล

๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา

เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล จึงได้ประมวลความเห็นจากสภาองค์กรชุมชนผ่านเวทีการประชุมระดับตำบล จังหวัด และภาค รวมถึงความเห็นจากเวทีสมัชชาเครือข่ายองค์กรชุมชน เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๕ โดยสามารถประมวลความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบาย และแผนพัฒนาด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน เพื่อเสนอต่อรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๓.๑ ข้อเสนอต้นนโยบายด้านเศรษฐกิจ

รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการมุ่งสร้างความเข้มแข็งในภาคเกษตรโดยการลดภาระหนี้สินของเกษตรกร สนับสนุนระบบเกษตรปลอดภัยสารเคมีและเกษตรอินทรีย์ พัฒนาระบบตลาดที่เป็นธรรมด้านราคาของพืชผลการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ของเกษตรกร

รวมถึงสร้างระบบความมั่นคงทางอาหาร
ในสังคมไทย เพื่อเตรียมความพร้อมเข้า
ร่วมประชาคมอาเซียน

ประเด็นข้อเสนอ ได้แก่ หนี้สิน
เกษตรกร การสร้างรายได้ ราคาผลผลิต
ทางการเกษตร เกษตรพันธะสัญญาและ
ความมั่นคงทางอาหาร การค้าเสรีและ
ประชาคมอาเซียน

๓.๒ ข้อเสนอต่อนโยบายสังคม
มุ่งพัฒนาสังคมโดยเน้นแนวทาง
ปลูกจิตสำนึกคุณธรรมจริยธรรม ใช้
ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือ
และให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทหลักใน
การจัดการ ปัญหายาเสพติดและการ
พนัน แรงงานข้ามชาติ เด็กและเยาวชน
กลุ่มชาติพันธุ์และคนไร้รัฐ บนหลักการ
สิทธิมนุษยชน

ประเด็นข้อเสนอ ได้แก่ ศาสนา
และวัฒนธรรม ยาเสพติดและการพนัน
แรงงานข้ามชาติ ผู้หญิง เด็กและ
เยาวชน กลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มคนไร้รัฐ

**๓.๓ ข้อเสนอต่อนโยบายกฎหมาย
และโครงสร้าง**

รัฐบาลควรดำเนินการปฏิรูป
โครงสร้างในทุกระดับ โดยให้ประชาชน
เข้ามีส่วนร่วมในการปรับปรุงโครงสร้างรัฐ
และออกแบบโครงสร้างองค์กรปกครอง
ท้องถิ่นให้เหมาะกับบริบทพื้นที่ เนื้อหา
สำคัญ คือ “การกระจายอำนาจในรูป-
แบบ ชุมชน/ท้องถิ่น/จังหวัด จัดการ
ตนเอง” หรืออาจจะเรียกชื่ออื่นๆ ที่ภาค
ประชาชนสามารถเข้าใจได้

ภารกิจปฏิรูปประเทศไทย มีเนื้อหา
สองประการ คือ นวัตกรรมปรับปรุง
กลไกองค์กร และการสร้างขบวนการ
ภาคประชาชน ในการเข้าร่วมภารกิจ
ปฏิรูปประเทศไทย ภารกิจสองประการ

นี้จะต้องดำเนินการเป็นองค์รวมร่วมกัน
เพื่อให้เกิดความคืบหน้าความสำเร็จที่
วัดผลได้

ประเด็นข้อเสนอ ได้แก่ กำจัด
การทุจริตคอร์รัปชัน การกระจายอำนาจ
สู่ท้องถิ่น การพัฒนาภาคใต้ การ
เสริมสร้างความมั่นคงในจังหวัดชาย
แดนภาคใต้พื้นที่ปกครองพิเศษเพื่อให้
จังหวัดจัดการตนเอง

**๓.๔ ข้อเสนอต่อนโยบายคุณภาพ
ชีวิต**

ยกระดับการพัฒนาสุขภาวะ
ชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเอง สร้าง
คุณภาพการศึกษาเพื่อชีวิต จัดให้มีกอง
ทุนชุมชนท้องถิ่นและกองทุนสวัสดิการ
ชุมชน เพื่อยกระดับสังคมไทยให้เป็น
สังคมสวัสดิการตลอดชีพ

ประเด็นข้อเสนอ ได้แก่ สุขภาพ
กองทุนชุมชนท้องถิ่นและกองทุนสวัสดิ-
การชุมชน การศึกษา

**๓.๕ ข้อเสนอต่อนโยบายทรัพยากร
และสิ่งแวดล้อม**

ส่งเสริมการดูแล อนุรักษ์ จัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยคำนึงถึงต้นทุนชีวิต สิทธิชุมชน
ระบบนิเวศ เปิดโอกาสให้องค์กรชุมชน
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และบริหาร
จัดการ บนหลักการมีส่วนร่วม “ร่วมคิด
ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมติดตาม
ประเมินผล ร่วมรับประโยชน์”

ประเด็นข้อเสนอ ได้แก่ ที่ดิน/ที่
อยู่อาศัย การจัดการน้ำ/ลุ่มน้ำ/น้ำโขง
การจัดการน้ำและลุ่มน้ำ ป่าไม้ เหมือง
แร่ การจัดการภัยพิบัติ การจัดการ
ทรัพยากรชายฝั่ง การจัดการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ พลังงาน และมาตรการเร่ง
ด่วนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม

**๔. การศึกษาความเป็นไปได้ใน
การทบทวนและแก้ไขเพิ่มเติมพระราช
บัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑
และพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการ
เมือง พ.ศ. ๒๕๕๑**

จากการขับเคลื่อนงานสภาองค์กร
ชุมชนตลอดระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมา
พบว่ายังมีปัญหา ข้อติดขัดเกี่ยวกับ
ประเด็นทางกฎหมายในบางประการ
ที่อาจส่งผลต่อการขับเคลื่อนและการ
พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของสภา

องค์กรชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ให้มีความเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน และเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง

ในส่วนของสภาพพัฒนาการเมือง พ.ร.บ.สภาพพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๑ บัญญัติว่าเมื่อครบกำหนดสามปี นับตั้งแต่วันที่ พ.ร.บ. นี้ใช้บังคับ ให้สภาพพัฒนาการเมืองพิจารณาทบทวนว่าสมควรยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้

ดังนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ขบวนการองค์กรชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ควรเสนอเพื่อพิจารณาแก้ไข เพิ่มเติมใน พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ และ พ.ร.บ.สภาพพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยอาจจัดให้มีผู้แทนเข้าร่วมในการศึกษาประเด็นเพื่อทบทวน แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ทั้งสองฉบับ

ข้อเสนอ ที่ประชุมมีมติให้ตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาศึกษาทบทวนแก้ไข เพิ่มเติม พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน พ.ศ.๒๕๕๑ และ พ.ร.บ.สภาพพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง หลัง พ.ร.บ. ทั้ง ๒ ฉบับมีผลบังคับใช้ครบ ๓ ปี

๕. ทบทวนการดำเนินงานของที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล

ตามที่ ที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล ได้เห็นชอบให้มิกติกาที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล พ.ศ. ๒๕๕๒ ว่าด้วยการดำเนินการของที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล พ.ศ. ๒๕๕๒

และได้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ ที่ผ่านมา

ตามกติกาในหมวดที่ ๓ ส่วนที่ ๑ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการดำเนินการ โดยให้ที่ประชุมในระดับชาติ เลือกผู้แทนจำนวนไม่เกิน ๒๗ คน และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน ๖ คน รวม ๓๓ คน เป็นกรรมการ นอกจากนี้ คณะกรรมการดำเนินการยังได้แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานสภาองค์กรชุมชนประจำภูมิภาค ๕ ภาค เพื่อเป็นกลไกติดตาม ส่งเสริมการขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชน

คณะกรรมการดำเนินการ ได้ดำเนินการตามบทบาทภารกิจที่ได้รับมอบหมาย นับตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๕๒ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ใน

การนี้ จึงเห็นควรเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาทบทวนกลไกการดำเนินงานของที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล

ทั้งนี้การส่งเสริมการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน (กันยายน ๒๕๕๔) มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล รวมทั้งสิ้น ๒,๖๗๗ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๖ ของจำนวน ตำบล/เทศบาล/ เขตทั่วประเทศ

■

- ๑ ดวงใจ ดวงจันทร์โชติ /
- รุ่งโรจน์ เพชรบูรณิน : รายงาน
- ๑ สมพล โชคดีศรีสวัสดิ์ : ภาพ

คำประกาศของสมาชิกเครือข่ายองค์กรชุมชน “สานพลังชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเอง” ปี ๒๕๕๔

การประชุมสมาชิกในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔ เครือข่ายองค์กรชุมชนได้จัดทำข้อเสนอและประกาศเจตนารมณ์
ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ดังนี้

ด้วยเวลากว่าหนึ่งทศวรรษหรือกว่าสิบปีที่ผ่านมา ขบวนการองค์กรชุมชนของเราที่กระจายตัวในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ได้เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อน หนุนเสริมและผลักดันงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นครอบคลุมพื้นที่ ๒,๙๕๓ ตำบลและเมืองทั่วประเทศ จนเกิดรูปธรรมการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ทั้งในระดับตำบล จังหวัด และภูมิภาคที่หลากหลาย คือ

๑. มีการจัดการที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในเมือง ๒๙๐ เมือง ๑,๖๐๐ ชุมชน
๒. มีการแก้ไขที่ดินทำกินในชนบทจำนวน ๕๓๖ ตำบลเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนจนทั้งในเมืองและชนบท
๓. มีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ใน ๘๖๔ พื้นที่
๔. มีการบูรณาการกองทุนชุมชนและเศรษฐกิจชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินใน ๔๖๓ ตำบล/เมือง ๓,๖๐๐ องค์กร
๕. มีการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน ให้เป็นฐานของระบบสวัสดิการชุมชน ด้วยการพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งแล้วทั้ง ๓,๖๐๐ ตำบล ให้สามารถดูแลสมาชิกได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงทุกเพศ ทุกวัย ทุกกลุ่มเป้าหมาย การปรับเปลี่ยนระบบเกษตรกรรม เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร

เพื่อยกระดับการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของเครือข่ายองค์กรชุมชน สู่การจัดการตนเอง สร้างพื้นที่การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่นจากฐานรากให้เป็นไปอย่างมีพลังและทั่วถึง และผลักดันข้อเสนอในเชิงนโยบายให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นจริง

เครือข่ายองค์กรชุมชน ได้ร่วมกันจัดงานประชุมสมาชิก “สานพลังชุมชนท้องถิ่นและภาคีสู่การจัดการตนเอง” ขึ้น ณ ห้องประชุมเอกประสงค์ ศูนย์ประชุมธรรมศาสตร์ รัชสิด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ โดยมีผู้แทนเครือข่ายองค์กรชุมชนทั่วประเทศ และภาคีเข้าร่วมจำนวน ๑,๐๐๐ คน

ซึ่งจัดโดยคณะกรรมการประสานงานองค์กรชุมชน (คปอ.), คณะกรรมการดำเนินการสภาองค์กรชุมชน, คณะอนุกรรมการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน, คณะอนุกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน, เครือข่ายภาคประชาสังคม, เครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อการปฏิรูป, สมาชิกสภาองค์กรชุมชนแห่งประเทศไทย (สอท), เครือข่ายผู้หญิงไทย, สหพันธ์พัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชน คนจนเมืองแห่งประเทศไทย (สอช.), สำนักงานปฏิรูป (สปร.) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ในการจัดงานครั้งนี้ เครือข่ายองค์กรชุมชน ได้นำเสนอบทเรียนรูปธรรมและผลที่ได้จากการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองในหลากหลายรูปแบบ รวมถึงได้ร่วมกันพัฒนา ข้อเสนอในเชิง

นโยบาย เสนอต่อรัฐบาล หน่วยงาน ภาคี เพื่อร่วมหนุนเสริมการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเองให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้มีข้อเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สำคัญใน ๕ ด้าน ประกอบด้วย **ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านกฎหมายและโครงสร้าง ด้านคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้**

๑. ด้านเศรษฐกิจ

คือ พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก สร้างความเข้มแข็งในภาคเกษตรลดภาระหนี้สินของเกษตรกร ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมระบบเศรษฐกิจพอเพียง จัดตั้งกองทุนชุมชนท้องถิ่นระดับตำบล เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตำบลที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน ฟื้นฟูพันธุกรรมพืชและสัตว์ท้องถิ่น ร่วมประชาคมอาเซียน ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อปกป้องสิทธิชุมชน

๒. ด้านสังคม

พัฒนาสังคมโดยเน้นแนวทางปลูกจิตสำนึกคุณธรรมจริยธรรม ใช้ศาสนาและวัฒนธรรม อนุรักษ์ รักษาวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมให้ครอบคลุมทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในผืนแผ่นดินไทย ร่วมกันสร้างกลไก สำนวตตรวจสอบบุคคลให้ได้รับสิทธิพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ และได้รับสวัสดิการอย่างเสมอภาค

๓. ด้านกฎหมายและโครงสร้าง

ร่วมกันสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบโครงสร้างท้องถิ่น การกระจายอำนาจ “ในรูปแบบ ชุมชน/ท้องถิ่น/จังหวัดจัดการตนเอง” ทุกระดับ ใช้เวทีสภาองค์กรชุมชนร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์และรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสม สอดคล้องกับฐานทรัพยากรของท้องถิ่นนั้นๆ

๔. ด้านคุณภาพชีวิต

ร่วมกันสร้างคุณภาพการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมอย่างยั่งยืน และยกระดับการพัฒนาสุขภาวะชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเอง

๕. ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

องค์กรชุมชนร่วมกับภาคีทุกระดับในการตัดสินใจ บริหารจัดการ ดูแล อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงต้นทุนชีวิต สิทธิชุมชน ระบบนิเวศ บนหลักการมีส่วนร่วม “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมรับประโยชน์”

“ก้าวไปเบื้องหน้า จะต้องศึกษาเบื้องหลัง
ร่วมสัมมนารวมพลัง แลกเปลี่ยนเรียนรู้
ปฏิรูปท้องถิ่น พลิกแผ่นดินฟื้นฟู
พัฒนาไปสู่ แผ่นดินทองของไทย”
“จากวันนี้ไป เราจะร่วมกันสรรสร้าง
ยึดประโยชน์ฐานล่าง เป็นบรรทัดฐาน
ร่วมมือกับภาคี ทุกระดับ ที่เชี่ยวชาญ
สร้างปรากฏการณ์ เปลี่ยนแปลงประเทศไทย... โดยชุมชน”

เผด็จการรถยนต์

๑ ปฐมวีกาล

รถยนต์หรัคันหนึ่งปีบแตรลันไล่คนซี จักรยานที่ซีรถข้ามทางม้าลายบน ถนนชอยในกรุงเทพฯ รวากับว่ากรที่ รถจักรยานคันนั้นมาใช้ถนนนั้นเป็น ความผิตอย่างใหญ่หลวง

ที่สนามบินสุวรรณภูมิ ช่องทางส่ง ผู้โดยสารที่ผู้โดยสารเดินไกลที่สุดคือ ช่องรับส่งโดยรถยนต์ส่วนตัวและรถทัวร์ ไกลที่สุดคือรถแท็กซี่ ซึ่งคนส่วนใหญ่ใช้ บริการ และเกือบจะไม่มีรถส่วนตัวคัน ไหนเลยที่หยุดให้คนข้ามบนทางข้าม

บนถนนทุกสายมีการสร้าง สะพานลอย ซึ่งน้อยนักที่จะมีคนข้าม จึงต้องสร้างรั้วเหล็กบนเกาะกลางถนน เพื่อบังคับให้คนข้ามสะพานลอย โดยไม่ สนใจเลยว่าคนเหล่านั้นจะเป็นเด็ก คน แก่ คนพิการ คนท้อง เป้าหมายอย่าง เดียวของรัฐบาลคือการสร้างพื้นที่ให้ รถยนต์ ให้รถยนต์วิ่งอย่างสะดวกสบาย ที่สุดเท่าที่จะทำได้

สมัยก่อนเมื่อคิดถึงการแก้ปัญหา รถติดในกรุงเทพฯ ทางออกคือการสร้าง ทางด่วนให้รถยนต์ส่วนตัววิ่งได้เร็วขึ้น ไม่ใช่การสร้างรถไฟฟ้าที่คนส่วนใหญ่จะ ได้ใช้ประโยชน์

ภาพที่เราเห็นกันเจนนตาทุกหน แห่งไปในประเทศนี้คือการที่รถยนต์ปีบ แตรไล่ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน และคนข้ามถนนรวากับไล่หมู่ไล่หมา

ปรากฏการณ์ทั้งหมดนี้เกิดขึ้น ได้ เพราะเจ้าของรถยนต์และสังคมเชื่อ ว่าถนนในประเทศไทยเป็นของรถยนต์ โดยเฉพาะรถยนต์ส่วนตัว ซึ่งน่าจะเป็น เรื่องของภูมิคุ้มกันทางปัญญาบกพร่อง ของคนในสังคมไทย

ข้อมูลของกรมทางหลวงระบุว่า การสร้างถนนสี่เลนระหว่างเมืองรัฐบาล ต้องลงทุนค่าก่อสร้างประมาณกิโลเมตร ละ ๑๐๐-๒๐๐ ล้านบาท (ยังไม่รวมค่า เวนคืนที่ดิน) หรือมากกว่านั้นในบาง เส้นทาง เงิน ๒๐๐ ล้านบาทที่จ่ายไป เพื่อให้มีถนน ๑ กม.นี้มาจากเจ้าของ

รถยนต์หรือมาจากภาษีของเราทุกคน

ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ รัฐบาล เก็บภาษีรถยนต์ได้ประมาณ ๗๗,๐๐๐ ล้านบาทคิดเป็นเพียง ๓.๙% ของ รายได้ทั้งหมด เงินภาษีนี้สร้างถนนได้ ประมาณ ๓๘๐ กม. เงินที่เหลือในการ สร้างถนน ดูแลรักษาดูแลเงินเดือน ตำรวจจราจร ฯลฯ มาจากภาษีที่เก็บ จากพวกเราทุกคน เพราะรายได้ ๒๕% ของประเทศมาจากภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่ง ทุกคนช่วยกันจ่ายเมื่อซื้อข้าวของต่างๆ อีก ๑๐% มาจากภาษีที่หักจากเงิน เดือนของพวกเขา

นักวิชาการด้านการขนส่งตั้งข้อ สังเกตไว่น่าสนใจว่าการใช้รถยนต์ส่วน ตัวในเมืองที่รถติดอย่างรุนแรงนั้นเป็น ตัวอย่างของการละเมิดสิทธิคนอื่นเป็น อย่างมาก โดยเทียบให้เห็นว่ารถเมล์ มีคนนั่งและยืน ๓๐ คน ใช้พื้นที่ถนน เท่าไหร่ แต่ละวันรถเมล์สามารถขนส่ง คนได้ก็ร้อยคน เฉลี่ยแล้วแต่ละคนใช้ พื้นที่ถนนเท่าไรในแต่ละวัน เทียบกับ รถยนต์ส่วนตัวที่นั่งกันคนเดียวหรือสอง สามคน ใช้พื้นที่ถนนเท่าไรในแต่ละวัน คนคนเดียวที่ใช้รถยนต์ส่วนตัวใช้พื้นที่

ถนนมากกว่าคนธรรมดาสามัญหลายสิบหรือหลายร้อยเท่าในแต่ละวัน

เจ้าของรถยนต์มีสิทธิอะไรมาใช้พื้นที่ถนนของส่วนรวมที่สร้างและบำรุงรักษาโดยภาษีของทุกคนมากกว่าคนอื่นหลายสิบเท่าตัว มีสิทธิอะไรมาบีบแตรไล่คนเดินถนน คนขี่รถจักรยานยนต์ คนขี่จักรยาน มีสิทธิอะไรมาบังคับเราปั่นขึ้นสะพานลอย เพื่อกันพื้นที่ถนนไว้ให้รถยนต์ส่วนตัวเพียงอย่างเดียว

นั่นยังไม่รวมการที่รถยนต์ส่วนตัวครอบครองพื้นที่ถนนด้วยการจองที่

จอดรถไว้ชั่วคราวบ้าง

รัฐบาลที่มีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะอย่างเต็มที่ (Maximize welfare) มีสิทธิอะไรมาบังคับให้เราปั่นขึ้นสะพานลอย มีสิทธิอะไรมาขับไล่คนเดินถนน คนใช้จักรยานออกไปจากถนนที่เอาภาษีเราสร้างขึ้นมาแล้วกันที่บนถนนให้รถยนต์ส่วนตัว

ในเมืองใหญ่ๆ ของประเทศจีนและหลายเมืองทั่วโลก มีการสร้างถนนสายเล็กๆ คู่ขนานไปกับถนนใหญ่ให้รถจักรยานยนต์และรถจักรยานแล่นได้อย่างปลอดภัย เมืองที่ทันสมัยของโลกมีรถยนต์ส่วนตัวน้อยมาก แต่ในเมืองเต็มไปด้วยระบบขนส่งมวลชนประเภทต่างๆ เช่น รถเมล์ รถไฟฟ้า เรือ ผสมผสานกันไป และคนขี่จักรยานก็มีความปลอดภัย ในอังกฤษมีกลุ่มรณรงค์ทางคืนถนนมาให้ประชาชน (Reclaim the street) เรียกร้องสิทธิว่าคนเดินถนนและรถจักรยานมีสิทธิเท่าเทียมกับรถยนต์ในการใช้ถนนของเมือง ไม่ปล่อยให้

รถยนต์เป็นเจ้าของพ่อแม่อยู่กลางถนนอย่างประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ใหญ่โตมากขึ้นเรื่อยๆ

หัวใจของความด้อยพัฒนาของประเทศไม่ได้อยู่แค่ถนนเรามีคุณภาพไม่ดีพอ คนใช้โทรศัพท์เราไม่มากพอ ใช้อินเทอร์เน็ตน้อย ตึกกรมบ้านช่องเราไม่ทันสมัยพอ มีการคอร์รัปชันมากเกินไป แต่อยู่ที่ระบบคิดของรัฐและคนในสังคมที่ยอมให้คนส่วนน้อยใช้ทรัพยากรส่วนใหญ่ของสังคม ดังที่เจ้าของรถยนต์ใช้อำนาจบาตรใหญ่ครอบครองทุกตารางเมตรของถนนในประเทศไทยอยู่ในขณะนี้

เผด็จการทหารนั้นนับวันยิ่งสูญพันธุ์ เผด็จการพลเรือนถูกประชาชนขับไล่ทุกหนแห่ง แม้แต่ประเทศที่เผด็จการเหล่านี้ปกครองประเทศมานานสี่สิบห้าสิบปีอย่างประเทศอาหรับถึงเวลาหรือยังที่จะจัดการกับเผด็จการรถยนต์ ทวงคืนถนนมาให้ประชาชนทั่วไปเสียที ■

น้ำท่วม จ.เชียงใหม่ กันยายน ๒๕๕๔

ภาพ : ชมรมรมบินเชียงใหม่

สิ่งที่พิมพ์

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 41/2550
ปณฝ.คลองจั่น

เหตุขัดข้องที่นำจ่ายผู้รับไม่ได้
(กรุณาส่งคืน พอช.)

- 1. จำนวนไม่ชัดเจน
- 2. ไม่มีเลขบ้านตามจำนวน
- 3. ไม่ยอมรับ
- 4. ไม่มีผู้รับตามจำนวน
- 5. ย้าย ไม่ทราบที่อยู่ใหม่
- 6. อื่นๆ

ลงชื่อ

พอช - CODI

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

๙๑๒ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๓๗๘ ๘๓๐๐ โทรสาร ๐ ๒๓๗๘ ๘๔๐๓

E-mail : public@codi.or.th Website : www.codi.or.th